

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

IKÄÄNTYVÄN YRITTÄJÄN VAIHTOEHDOT LIIKETOIMINNALLE

Case: Rakennusalan yritys

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Kati Hiltunen

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

HILTUNEN, KATI:

Ikääntyvän yrittäjän vaihtoehdot
liiketoiminnalle
Case: Rakennusalan yritys

Taloushallinnon opinnäytetyö, 46 sivua, 3 liitesivua

Syksy 2012

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ikääntyvän yrittäjän liiketoiminnallisia mahdollisuuksia sekä hänen omistamansa osakeyhtiön vaihtoehtoja yrittäjän harkitessa eläköitymistä lähitulevaisuudessa. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa onko yhtiömuodon muutos kannattavaa ja onko osakeyhtiöstä järkevää luopua, kun yrittäjä haluaa mahdollisesti jatkaa liiketoimintaa pienimuotoisemmin.

Työn teoreettinen osuus koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa käydään läpi seuraavia yhtiömuotoja: toiminimi, osuuskunta ja osakeyhtiö. Yhtiömuotojen läpikäynnissä keskitytään niiden perustamiseen sekä verotuskysymyksiin. Toisessa osassa käsitellään eri mahdollisuuksia luopua osakeyhtiöstä. Tässä osiossa läpi käydään osakeyhtiön myyminen sekä purku.

Empiirisessä osassa perehdytään yhtiömuodon valintaan vaikuttaviin tekijöihin sekä osakeyhtiöstä luopumiseen liittyviin seikkoihin case-yrityksessä. Tutkimus suoritettiin hyödyntämällä sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusta varten haastateltiin kahta verotuksen sekä omistajanvaihdoksen ammattilaista ja case-yrityksen yrittäjää. Haastattelujen lisäksi tarkasteltiin case-yrityksen viimeisintä valmistunutta tilinpäätöstä.

Tutkimuksen mukaan yrittäjän tulisi varata riittävästi aikaa yrityksensä tulevaisuuden suunnitteluun ja suunnitelman toteutukseen. Haastatteluiden perusteella yhtiömuodon muutos ei korjaa yrityksen kannattavuusongelmia. Yritys tulee saada kannattavaksi ennen mahdollista yhtiömuodon vaihtoa. Osakeyhtiöstä luopumisessa helpoin tapa on myydä yhtiö. Myynti ei tule kuitenkaan kyseeseen case-yrityksessä, joten vapaaehtoinen selvitysmenettely tai yrityksen toiminnan lopettaminen kymmeneksi vuodeksi kaupparekisteristä poistamiseen asti ovat kannattavimpia tapoja case-yrityksen lopettamiseksi.

Asiasanat: yhtiömuoto, konkurssi, selvitysmenettely, yrittäjäyys

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

HILTUNEN, KATI:

Alternative Options to Continue
Business for an Aging Entrepreneur
Case: A Construction Company

Bachelor's Thesis in Financial Management 46 pages, 3 appendices

Autumn 2012

ABSTRACT

The purpose of this study was to explore the alternative options that an aging entrepreneur has for himself and his business when thinking about retirement in the near future. The goal of this study was to examine whether changing the company form is economical and how to continue running the business in smaller scale.

The theoretical section contains two parts. The first part deals with the following company forms: sole trader, cooperative and limited company. With reference to these company forms, this part concentrates on how to establish a business and on taxation. The second chapter deals with the possibilities of giving up a limited company. That is, this section examines the selling and dissolution of a limited company.

The empirical part of the thesis focuses on the options affecting the selection of the company form and the factors to consider when giving up the case company. The survey consists of both qualitative and quantitative features. Two professionals from the field of tax-law and change of ownership were interviewed as well as the owner of the case company. In addition to the interviews, the case company's latest financial statement was examined.

The results show that the entrepreneur should take enough time to plan the company's future and time to execute the plan. Based on the interviews, changing the company form does not correct profitably problems in the company. Before the possible change of the company form, the company should be made profitable. The easiest way to give up the limited company is to sell it. However, selling is not an option in this case, so the most recommended options are a voluntary liquidation proceeding and stopping the operations for ten years so that the company is removed from the Trade Register.

Keywords: company form, bankruptcy, liquidation proceedings, entrepreneurship

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelma ja rajaus	2
1.2	Tutkimusmenetelmät	3
1.3	Tutkimuksen rakenne	3
2	YHTIÖMUODOT	5
2.1	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	5
2.1.1	Toiminimen perustaminen	6
2.1.2	Vastuut ja voitonjako	6
2.1.3	Verotus	7
2.1.4	Auto- ja matkakustannukset	8
2.1.5	Kirjanpitovelvollisuus	8
2.2	Osuuskunta	9
2.2.1	Työosuuskunta	9
2.2.2	Osuuskunnan perustaminen	10
2.2.3	Vastuut ja jäsenyys	10
2.2.4	Voitonjako ja verotus	11
2.3	Osakeyhtiö	12
2.3.1	Osakeyhtiön perustaminen	12
2.3.2	Osakkeet	13
2.3.3	Hallinto, edustaminen ja vastuut	13
2.3.4	Voitonjako ja verotus	14
2.3.5	Auto- ja matkakustannukset	15
2.3.6	Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus	15
2.3.7	Yhtiömuodon muutos	16
3	OSAKEYHTIÖSTÄ LUOPUMISEN VAIHTOEHDOT	17
3.1	Osakeyhtiön myyminen	17
3.1.1	Arvonmääritys	18
3.1.2	Kilpailukiello	19
3.2	Selvitysmenettely	20
3.2.1	Purkautuvan osakeyhtiön verotus	22
3.3	Konkurssi	23
3.4	Rekisteristä poistaminen	23
4	CASE-YRITYS JA TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	25

4.1	Yrittäjä ja Yritys Oy	25
4.2	Tutkimuksen toteutus	25
4.2.1	Yrittäjän haastattelu	26
4.2.2	Yhtiömuodon muutokset	28
4.2.3	Osakeyhtiön purku ja myynti	30
4.2.4	Varojenjako osakeyhtiön purussa	34
4.3	Tutkimustulokset ja johtopäätökset	35
4.4	Tutkimuksen luotettavuus	38
5	YHTEENVETO	40
	LÄHTEET	42
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomen Yrittäjien (2012) julkaiseman omistajanvaihdosbarometrin mukaan 38 prosenttia yli 55-vuotiaista yrittäjistä ennustaa myyvänsä yrityksensä. Viidennes uskoo puolestaan löytävänsä jatkajan lähipiiristään, kun taas 24 prosenttia kertoo lopettavansa yritystoiminnan kokonaan. Omistajanvaihdosbarometrin mukaan tämä tarkoittaa, että seuraavan kymmenen vuoden aikana myyntiin tulee 28 000 yritystä, 15 000 yrittäjää harkitsee sukupuolenvaihdosta ja 20 000 yritystä lopettaa toimintansa.

Toiminnassa olevia yrityksiä oli Suomessa Tilastokeskuksen (2011) mukaan vuonna 2010 318 951 kappaletta. Näistä yrityksistä pieniä eli alle 10 henkilöä työllistäviä oli noin 93 prosenttia. Vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä lopettaneista yrityksistä 56,6 prosenttia oli käyttänyt yhtiömuotonaan toiminimeä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä. Osakeyhtiötä lopettaneiden joukossa oli 31,0 prosenttia. (Tilastokeskus 2012a.) Konkurssiin haettuja yrityksiä ajalla tammikuu-heinäkuu 2012 oli 1739 kappaletta, joista rakennusalan yrityksiä 470 kappaletta (Tilastokeskus 2012b).

Yrittäjän ikääntyessä ja eläköitymistä harkitessa, tulee sekä yrityksen että yrittäjän tulevaisuuden arvioiminen ja suunnittelu aloittaa ajoissa. Yritystoimintaa lopetettaessa mahdolliset varojen nostot ovat verotuksen kannalta tärkeä ajoittaa oikein. Verotuksen kannalta liiketoiminnaltaan vähäisen yrityksen yhtiömuoto on yrittäjälle tärkeää. Toimivan yrityksen eri yhtiömuotoja harkittaessa on otettava huomioon yrityksen liikevaihto, henkilöstön määrä ja mahdolliset toimialan tuomat vastuut ja velvoitteet. (Keskuskauppakamari 2010, 13.)

Yrityskaupan vaihtoehtoa pohdittaessa on omistussuhteenvaihdokseen ja ostajan etsimiseen varattava riittävästi aikaa. Saadakseen riittävän tarkan arvonmäärityksen yrityksestään on omistajien kannattavaa kääntyä asiantuntijapalveluiden puoleen, joita Suomessa tarjoavat useat eri yritykset. (Suomen Yrityskaupat Oy 2012.)

Yritysmuodon valintaan liittyviä opinnäytetöitä on tehty aikaisemmin. Johanna Kettusen Mikkelin ammattikorkeakoulussa vuonna 2010 tehdyssä opinnäytetyössä ”Yritysmuoto yritystoiminnan välineenä” vertaillaan eri yritysmuotojen

verokohtelua ja sekä niiden erilaisia velvoitteita (Kettunen 2010). Kettusen työssä (2010) keskitytään löytämään kyseessä olevalle liiketoimintaansa huomattavasti kasvattavalle case-yritykselle parhaita yhtiömuotoa.

1.1 Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelma ja rajaus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ikääntyvän yrittäjän liiketoiminnallista tulevaisuutta sekä hänen omistamansa yrityksen vaihtoehtoja. Tutkimuksen case-yrityksenä on rakennusalan yritys, josta tästä eteenpäin käytetään nimitystä Yritys Oy. Työn tarkoituksena on tehdä selvitys vaihtoehtoista, joita ikääntyvällä yrittäjällä on hänen halutessa joko luopua yritystoiminnasta kokonaan tai jatkaa sitä pienimuotoisemmin.

Työssä käsitellään yhtiömuodon muutosta toiminimen, osuuskunnan ja osakeyhtiön välillä, osakeyhtiön myyntiin liittyviä kysymyksiä sekä osakeyhtiön vapaaehtoista purkua. Osakeyhtiön vaihtoa toiminimeen tai osuuskuntaan pohditaan toimeksiantajan pyynnöstä. Toimeksiantaja on harkinnut toiminimeen vaihtoa jo jonkun aikaa mahdollisten pienempien kustannuksien takia. Yrittäjän haastattelun perusteella käsittelyyn otettiin myös yrittäjän mahdollisuus toimia osuuskunnassa, jolloin yrittäjä saisi tukea työyhteisöstä ja osuuskunnan muista jäsenistä.

Tutkimuskysymykseksi muotoutui:

- Mitä vaihtoehtoja ikääntyvällä yrittäjällä on yrityksensä tulevaisuutta mietittäessä, yrittäjän halutessa jatkaa vähintään pienimuotoista liiketoimintaa?

Alakysymykset:

- Onko toiminimi tai osuuskunta yrittäjälle kannattavampi vaihtoehto kuin nykyinen osakeyhtiö ja mitkä ovat perustelut?
- Mitä tulee ottaa huomioon yhtiön myynnissä?
- Milloin ja millä tavalla on tehtävä osakeyhtiön vapaaehtoinen lakkauttaminen ja mitä siinä on huomioitava?

Yhtiömuotojen vertailu rajataan käsittelemään toiminimeä, osuuskuntaa ja osakeyhtiötä. Yhtiön myynnin sekä purkautumisen veroseuraamuksien selvityksessä painotetaan yrittäjän näkökulmaa. Tutkimus on rajattu koskemaan vain case-yritystä ja siinä toimivan yrittäjän liiketoiminnallista tulevaisuutta.

1.2 Tutkimusmenetelmät

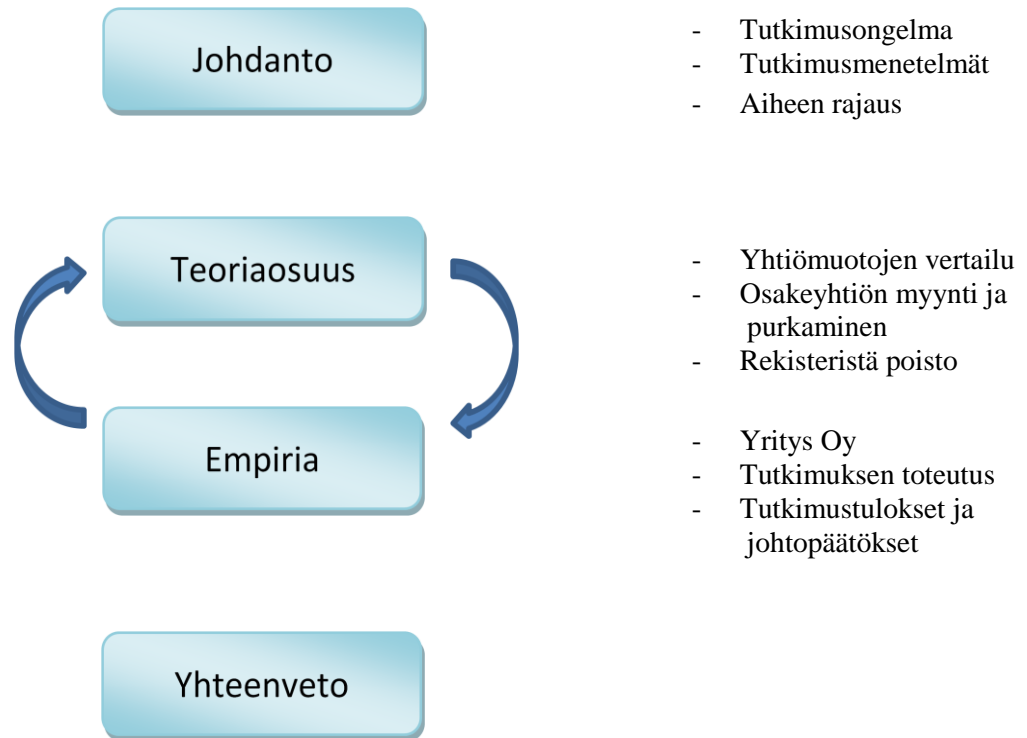
Tutkimusmenetelminä on käytetty sekä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta että kvantitatiivista tutkimusta. Tutkimuksen tiedonkeruuta varten suoritetaan kaksi yksilöhaastattelua, avoin haastattelu sekä tutkitaan case-yrityksen tilinpäätöstietoja. Yksilöhaastattelun kysymykset on esitelty liitteessä 1. Yksilöhaastattelu valittiin tiedonkeruumenetelmäksi sen joustavuuden ja sen tuoman mahdollisuuden lisä- ja selventävien kysymyksien esittämisen takia. Avoin haastattelu valittiin puolestaan tiedonkeruumuodoksi, jotta yrittäjän kanssa saadaan avoin ja sujuva keskustelu aikaiseksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164, 205, 209.)

Teoriaosuuden lähdeaineistona on käytetty monipuolisesti aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja Internet-lähteitä. Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta on saatavissa runsaasti. Empiriaosuuden aineisto on kerätty yksilöhaastatteluilla, joiden kysymykset on ennalta suunniteltu pois lukien yrittäjän kanssa suoritettu avoin haastattelu. Empiriaosuudessa tarkastellaan myös Yritys Oy:n tilinpäätöstietoja. Yrittäjän kanssa tehty avoin haastattelu suoritettiin vapaamuotoisena keskusteluna, käyden läpi hänen toiveitaan yritystoiminnan tulevaisuuteen liittyen. Haastateltaviksi valittiin Yritys Oy:n kirjapitoa sekä tilintarkastusta hoitavan tilitoimiston HS-Yrityspalvelu Oy:n edustaja sekä Lahden Alueen Kehittämissyhtiö Oy Lakesin järjestämällä omistajanvaihdosklinikalla haastateltua Confidentum Oy:n toimitusjohtaja.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen rakenne koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, empiriaosuudesta sekä yhteenvedosta. Tutkimuksen rakennetta on kuvattu kuviossa 1.

KUVIO 1. Työn rakenne

Teoriaosuus muodostuu kahdesta pääluvusta, joissa käsitellään työn teoreettista viitekehystä. Teoriaosuuden ensimmäisessä pääluvussa käsitellään yhtiömuotoja. Käsitely on rajattu koskemaan toiminimeä, osuuskuntaa sekä osakeyhtiötä. Teoriaosuuden toisessa pääluvussa syvennytään vaihtoehtoihin joita yrittäjällä on, kun hän harkitsee yhtiöstään luopumista. Tässä käydään läpi yhtiön myynti, purkaminen selvitysmenettelyn sekä konkurssin kautta ja rekisteristä poisto.

Empiriaosuudessa perehdytään case-yritykseen, tutkimuksen suorittamiseen, tutkimustuloksiin sekä johtopäätöksiin. Viimeisessä luvussa esitellään tutkimuksen yhteenveto.

2 YHTIÖMUODOT

Sopivan yritysmuodon valinta on tärkeää toimintaa aloittaessa. Valittua yritysmuotoa tulee arvioida toiminnan mahdollisesti kasvaessa ja laajentuessa.

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat muun muassa nämä asiat:

- toimihenkilöiden määrä
- oman pääoman tarve
- vieraan pääoman tarve
- yrityksen ja omistajien verotus
- vastuut ja velvoitteet
- voitonjako

(Ilmoniemi, Järvensivu, Kyläkallio, Parantainen, & Siikavuo 2009, 65.)

Seuraavassa tarkastellaan yhtiömuotona yksityistä elinkeinonharjoittajaa, osuuskuntaa ja osakeyhtiötä.

2.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö, joka harjoittaa ammattimaista taloudellista toimintaa, tällaista toimintaa voidaan kutsua myös liikkeen- tai ammatinharjoittamiseksi. Toiminimi on nimi, jota elinkeinonharjoittaja käyttää toiminnassaan. (Toiminimilaki 128/1979, 1 §; Verohallinto 2011c.) Yksinoikeus toiminimeen saadaan joko rekisteröimällä se Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) kautta kaupparekisteriin tai vakiinnuttamalla se niiden keskuudessa, joihin elinkeinonharjoittaminen kohdistuu (Toiminimilaki 128/1979, 2§).

Yritysmuotoa valittaessa toiminimi sopii erityisesti yksinyrittäjille sekä pienille perheyrittäjille (Ilmoniemi ym. 2009, 66). Toiminimi on kannattava valinta, kun pääoman tarve on vähäinen. Yritysmuodon muutos on useimmiten ajankohtaista, kun yritys tarvitsee lisäpääomaa tai silloin, kun halutaan yhtiökumppani.

Toiminimi voidaan jatkuvuuden periaatetta noudattaen muuttaa avoimeksi yhtiöksi, kommandiittiyhtiöksi tai osakeyhtiöksi. (Keskuskaupakamari 2010, 13, 14.)

2.1.1 Toiminimen perustaminen

Toiminimi perustetaan täyttämällä Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (YTJ 2012) saatava Y3 perustamisilmoituslomake. Lomake toimitetaan Patentti- ja rekisterihallitukseen, jolloin yhtiö merkitään kaupparekisteriin. Käsittelymaksu on 75 euroa. Yritys voi samalla Y3-lomakkeella saada Y-tunnuksen, kun se toimittaa perustamisilmoituksen joko PRH:ään, verovirastoon, ELY-keskukseen tai maistraattiin. (Patentti- ja rekisterihallitus 2012c.)

Ennakkoperintärekisteriin yritys tulee merkitä, jos se harjoittaa elinkeinotoimintaa, maataloutta tai tulonhankintatoimintaa muutoin kuin työsuhteessa. Merkintä tapahtuu perustamisilmoituslomakkeella. Merkitseminen ennakkoperintärekisteriin ei ole kuitenkaan pakollista. Jos yritystä ei ole merkitty rekisteriin, tulee suorituksen antajan eli työn tilaajan tehdä ennakkopidätys. Elinkeinonharjoittajalta ennakkopidätys suoritetaan verokortin perusteella. (Verohallinto 2009.)

Yrityksen on tehtävä ilmoitus Verohallinnolle verovelvollisuudestaan, mikäli sen tilikauden (12 kk) liikevaihto ylittää 8500 euroa. Ilmoituksen voi tehdä samalla perustamisilmoituslomakkeella, kuin ilmoituksen yritystoiminnan käynnistämisestä. (Verohallinto 2011d.)

2.1.2 Vastuut ja voitonjako

Toiminimessä yrittäjä tekee yksin kaikki toimintaansa koskevat päätökset; edustaa yritystään ja on vastuussa yritystoiminnan velvoitteista. Yrittäjä voi vapaasti nostaa yrityksen varoja omaan yksityiseen käyttöönsä, mutta samalla hän vastaa koko henkilökohtaisella omaisuudellaan yrityksen sitoumuksista ja veloista. (Ilmoniemi ym. 2009, 66.)

Elinkeinonharjoittajana yrittäjä ei voi maksaa itsellensä palkkaa, vaan hän voi nostaa yrityksestä varoja ja yrityksen tuottamaa voittoa käyttöönsä yksityisottojen kautta. Yrittäjän nostamat yksityisotot eivät saa kuitenkaan ylittää yrityksen omaa pääomaa. (Keskuskauppakamari 2010, 13, 14.) Yrittäjä voi ottaa yksityiskäyttöönsä yrityksestä myös tavaroita. Alle 850 euron vuosittainen yksityiskäyttö on yrittäjälle verotonta. Ylimenevän yksityiskäytön arvonlisäveron

määrä lasketaan tuotteen tai palvelun ostohinnasta tai todennäköisemmän alemman luovutushinnan mukaan. Yksityisotoksi luokitellaan myös omaisuuden siirto lopetettavasta yrityksestä yksityistalouteen. (Koponen, 2011, 139.)

2.1.3 Verotus

Ammatin- ja liikkeenharjoittajan tulosta verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa. Tulo jaetaan nettovarallisuuden perusteella ansio- ja pääomatuloon. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä elinkeinotoiminnan varoista velat ja saatavaan erotukseen lisätään 30 prosenttia maksetuista palkoista. Varallisuutta on esimerkiksi elinkeinotoiminnan käytössä olevat kiinteistöt, kalusto, koneet sekä myyntisaamiset. Nettovarallisuudeksi ei lueta yrittäjän yksityistalouden varoja tai velkoja. Nettovarallisuuden laskemiseksi käytetään normaalisti edellisen verovuoden tietoja. (Verohallinto 2011a.)

Elinkeinotoiminnan tulosta pääomatuloa on enintään osa, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa nettovarallisuudelle laskettuna. Elinkeinonharjoittaja voi halutessaan valita pääomatulon määräksi 10:ntä prosenttia vastaavan vuotuisen tuoton nettovarallisuudesta tai että koko tulos verotetaan ansiotulona. (Koponen 2011, 242.) Elinkeinotoiminnan ansiotuloina verotettava osuus lasketaan yhteen yrittäjän mahdollisten muiden ansiotulojen kanssa, tämän jälkeen veron osuus saadaan laskettua. Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti valtion tuloveroasteikon mukaan. Pääomatuloveroprosentti on puolestaan tällä hetkellä 30 prosenttia aina 50 000 euroon asti ja siitä ylöspäin 32 prosenttia. (Koponen 2011, 243; Verohallinto 2011f.)

Yrityksen tuloksen ollessa tappiollinen vahvistetaan tappio ja vähennetään se ensisijaisesti elinkeinotoiminnassa seuraavina vuosina syntyvistä tuloista. Tappion vähentämisaika on 10 vuotta. Verovelvollinen voi vaatia tappion vähentämistä kokonaan tai osittain saman verovuoden pääomatuloista. (Keskuskauppakamari 2010, 31.)

2.1.4 Auto- ja matkakustannukset

Yrittäjän yksityiseen varallisuuteen kuuluvan auton käytöstä elinkeinotoiminnassa syntyneet kulut ovat vähennyskelpoisia kirjanpidossa. Vähennyksiä voi tehdä ainoastaan elinkeinotoimintaan liittyvistä matkakustannuksista, joista yrittäjän tulee pitää yllä ajopäiväkirjaa. Vähennyksen määrä vuonna 2012 on 0,45 euroa kilometriltä. (Koponen 2011, 150-151; Verohallinto 2011e.)

Auto määritellään elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen, jos sillä ajetuista kilometreistä yli puolet on elinkeinotoimintaan kuuluvaa ajoa. Elinkeinotoiminnan tulonlähteenä auto kuuluu liikkeen ja ammatin nettovarallisuuteen. Nettovarallisuutena se kasvattaa koko liikkeen tai ammatin pääomatulona verotettavaa tulosta. (Koponen 2011, 148-149.)

Elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen verovapaasti päivärahoja tai korvauksia matkakustannuksista. Yrittäjä voi kuitenkin vähentää päivärahat verotuksessaan. (Koponen 2011, 293.)

2.1.5 Kirjanpitovelvollisuus

Ammatinharjoittajat ovat saaneet liennytyksiä kirjapitovelvollisuudesta. Kirjanpitolain (1336/1997) luvun 7 pykälän 1 mukaan ammatinharjoittajat eivät ole velvollisia pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. Ammatinharjoittajaksi luokitellaan itsenäinen yrittäjä, jonka toiminta perustuu hänen henkilökohtaiseen ammattitaitoon (Verohallinto 2011b). Kirjapitolaki (1336/1997, 7:4 §) kuitenkin edellyttää tilikauden päättyessä ammatinharjoittajia laatimaan tuloslaskelman sekä luettelot ammattia varten hankitusta vaihto-omaisuudesta, pysyvistä vastaavista, saamisista, veloista ja varauksista.

2.2 Osuuskunta

Osuuskunta on yhteisö, jonka perustamiseen tarvitaan vähintään kolme henkilöä. Osuuskunnan jäsenmäärää tai alkupääomaa ei ole ennalta määrätty. (Ilmoniemi ym. 2009 138.) Osuuskuntalaki (1488/2001, 2 §) määrittelee osuuskunnan tarkoituksen seuraavasti:

”Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhteisönsä avulla tai muulla tavalla.”

Osuuskunta voidaan muuttaa ainoastaan osakeyhtiöksi ilman sen purkua. Tällöin osuuskunnan Y-tunnus pysyy muuttumattomana. Yhtiömuodon muuttaminen puolestaan osuuskunnaksi onnistuu osakeyhtiöstä, jos osakeyhtiössä on vähintään kolme osakkeenomistajaa. (Verohallinto 2010b.)

Osuuskunta sopii yhtiömuodoksi parhaiten silloin, kun sen jäsenet haluavat keskittää tietyt yhteiset toiminnot osuuskunnan hoidettavaksi, esimerkiksi markkinoinnin. Osuuskunta sopii työvoimavaltaisille aloille, joissa pääomantarve voidaan kattaa kohtuullisilla jäsenmaksuilla ja tavoitteena on työllistyä osuuskunnan avulla. (Ilmoniemi ym. 2009, 140: Keskuskauppakamari 2010, 17.)

2.2.1 Työosuuskunta

Työosuuskunnalla tarkoitetaan osuuskuntaa, joka on perustettu tarjoamaan lyhytkestoisia työtilaisuuksia työttömille. Osuuskunnan on perustanut joukko työttömiä, jotka tarjoavat työvoimaa osuuskunnan kautta yrityksille ja kotitalouksille. Työosuuskunta solmii jäsentensä kanssa työsopimuksen jokaisesta työtehtävästä ja maksaa työntekijälle palkan. Mikäli jäsenten lukumäärä on vähintään seitsemän, osuuskunnan jäsenyys ei estä jäseniä saamasta työttömyyskorvauksia. (Suomen Yrittäjät 2004.)

2.2.2 Osuuskunnan perustaminen

Osuuskunnan voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä, yhteisöä tai säätiötä. Perustajien on tultava osuuskunnan jäseniksi ja maksettava samalla osuuskuntamaksun, jonka määrän jäsenet voivat sopia yhdessä. Maksu voidaan suorittaa joko rahana tai apporttiomaisuutena. (Ilmoniemi ym. 2009 138.)

Osuuskunnan tulee laatia perustamisestaan perustamiskirja, josta tulee käydä ilmi osuuskunnan säännöt sekä perustajille annettavat osuudet. Osuuskunta tulee merkitä rekisteröitäväksi enintään kuuden kuukauden kuluttua perustamiskirjan laatimisesta. Mikäli osuuskuntaa ei rekisteröidä kuudessa kuukaudessa, perustaminen raukeaa. Rekisteröiminen tapahtuu täyttämällä YTJ palvelusta saatava lomake Y2 sekä sen liite 2 ja toimittamalla ne PRH:een (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2012). Rekisteröimisen käsittelymaksu on 350 euroa (Patentti- ja rekisterihallitus 2012c.) Osuuskunta syntyy oikeudellisesti kaupparekisterimerkinnällä ja vasta rekisteröimisen jälkeen osuuskunnasta tulee itsenäinen oikeushenkilö (Ilmoniemi ym. 2009, 38).

Osuuskunnan säännöistä, jotka on liitettävä perustamiskirjaan, on käytävä ilmi osuuskuntalain (1488/2001, 1:5 §) mukaan vähintään seuraavat asiat:

- osuuskunnan toiminimi
- osuuskunnan kotipaikkana oleva kunta
- toimiala
- osuusmaksun nimellisarvo sekä sen suorittamisaika ja –tapa
- tilikausi

2.2.3 Vastuut ja jäsenyys

Osuuskunnassa vastuu jakautuu osuuskuntakokouksen, hallituksen sekä toimitusjohtajan välille. Osuuskuntakokouksessa osuuskunnan jäsenet käyttävät ylintä päätäntävaltaa valiten osuuskunnalle hallituksen. Jos toisin ei ole määrätty, jokaisella jäsenellä on yksi ääni. Osuuskunnalla ei ole pakollista olla toimitusjohtajaa. Mikäli toimitusjohtaja kuitenkin halutaan valita, valinnan suorittaa osuuskunnan hallitus. Osuuskunnan jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osuuskunnan veloista taikka sitoumuksista. (Ilmoniemi ym. 2009, 138.)

Osuuskuntakokous on velvollinen valitsemaan osuuskunnalle tarvittaessa tilintarkastajan. Osuuskunnan on myös pidettävä kahdenkertaista kirjapitoa sekä luetteloa jäsenistään. (Keskuskauppakamari 2010, 17.)

Osuuskunnan jäsen ei voi luovuttaa jäsenyyttään, mutta hän voi siirtää osuutensa toiselle, jos osuuskunnan säännöissä ei ole toisin määrätty. Siirrosta tulee tehdä kirjallinen ilmoitus osuuskunnalle. Siirto rinnastetaan jäsenen eroamiseen osuuskunnasta. Jäsen voi erota osuuskunnasta vapaaehtoisesti tai hänet voidaan erottaa. (Ilmoniemi ym. 2009, 138.) Jäsenen oikeutta erota osuuskunnasta voidaan rajoittaa, mikäli rajoitusehdot on kirjattu osuuskunnan sääntöihin. Päätöksen jäsenen erottamisesta voi tehdä mikä tahansa osuuskunnan toimielin. (Osuuskuntalaki 1488/2001, 3:5 §.)

2.2.4 Voitonjako ja verotus

Osuuskunnan voittoa kutsutaan ylijäämäksi, joka voidaan jakaa jäsenille, jos osuuskunnan säännöt sen sallivat. Mikäli varojen jakoa ei osuuskunnan säännöissä ole rajattu, voidaan ylijäämä jakaa jäsenten kesken siinä suhteessa, kun jäsenet ovat käyttäneet osuuskunnan palveluita, osuuspääoman korkona tai muulla säännöissä määrättyllä tavalla. (Ilmoniemi ym. 2009, 138; Keskuskauppakamari 2010, 13-14.)

Ylijäämänpalautus on jäsenille veronalaista tuloa, mikäli palautus liittyy jäsenen elinkeinotoimintaan. Jäsenen työosuuskunnasta saama ylijäämäpalautus verotetaan jäsenen palkkatulona. Osuuskunnan maksama osuuspääoman korko on jäsenille verovapaata tuloa 1 500 euroon asti. Tästä ylimenevä osa on 70 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttisesti verovapaata tuloa. (Verohallinto 2012.)

Ennen tilikauden päättymistä kaupparekisteriin merkitty osuuskunta on verovelvollinen tulostaan. Osuuskunnan tulosta verotetaan tuloverolain mukaan. Vuonna 2012 tuloveroa maksetaan 24,5 prosenttia verotettavasta tulosta. Osuuskunnalla voi olla useita eri tulonlähteitä. Mahdolliset tappiot osuuskunta voi vähentää kyseisen tulonlähteen tulosta seuraavan 10 verovuoden aikana. (Verohallinto 2012.)

2.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on oikeushenkilö, joka syntyy kaupparekisterimerkinnällä. Rekisteriin merkitty osakeyhtiö on oikeustoimikelpoinen, jonka nimissä voi muun muassa solmia sopimuksia. Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. (Leppiniemi 2008, 13.) Osakeyhtiölaki (624/2006) määrittelee hyvin tarkasti osakeyhtiön yleiset periaatteet; perustamiseen sekä osakkeisiin liittyvät seikat. Osakeyhtiö sopii yritysmuotona yritykselle, joka tarvitsee pääomaa (Keskuskauppakamari 2010, 16).

2.3.1 Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiön perustamiseksi on laadittava perustamissopimus. Kirjallisessa perustamissopimuksessa on mainittava osakeyhtiölain (624/2006, 2:2 §) mukaan seuraavat seikat:

- sopimuksen päivämäärä
- osakkeenomistajat ja heidän merkitsemät osakkeet
- merkintähinta
- osakkeen maksuaika
- yhtiön hallituksen jäsenet
- yhtiön tilintarkastajat

Perustamissopimukseen on lisäksi liitettävä osakeyhtiön yhtiöjärjestys. Myös tilikauden pituus tulee käydä ilmi joko perustamissopimuksesta tai yhtiöjärjestyksestä. (OYL 624/2006, 2:2 §.)

Yhtiö tulee rekisteröidä kolmen kuukauden sisällä perustamissopimuksen allekirjoittamisesta (OYL 624/2006, 2:8 §). Rekisteröityminen tehdään täyttämällä YTJ palvelusta saatava Y1 lomake sekä liitetiedot. Rekisteröinnin käsittelymaksu on 350 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2012a.) Rekisteri-ilmoitukseen tulee liittää yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä (Ilmoniemi ym. 2009, 82).

Ennen osakeyhtiön rekisteröintiä, yhtiö ei voi hankkia oikeuksia nimiinsä tai tehdä sitoumuksia. Jos sitoumukset on tehty yhtiön nimiin ennen sen rekisteröintiä, niistä vastaavat toimista päättäneet ja päätökseen osallistuneet. (Ilmoniemi ym. 2009, 83.) Vastuut ennen rekisteröintiä tehdyistä toimista siirtyvät rekisteröinnin jälkeen yhtiölle, mikäli toimet on tehty perustamissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. (Leppiniemi 2008, 28.)

2.3.2 Osakkeet

Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2 500 euroa ja osakkeita tulee vähintään olla yksi. Osakkeen omistajien tulee sijoittaa kyseinen summa yhtiöön joko rahana tai apporttina. Apportilla tarkoitetaan omaisuutta, jolla on luovutushetkellä osakkeiden hintaa vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. (Keskuskaupakamari 2010, 16; OYL 624/2006, 2:5 §, 6 §.) Ainoastaan osakkeet jotka on maksettu täysin yhtiön pankkitilille tai suoritettu apporttiomaisuutena voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi. (Ilmoniemi ym. 2009, 82.)

Kaikki yhtiön osakkeet oikeuttavat yhtiössä yhtäläisiin oikeuksiin, jos yhtiöjärjestyksessä ei ole toisin mainittu. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan erilaisia osakkeita, jos tällaista määräystä ei ole tehty, jokainen osake tuottaa yhden äänen. (OYL 623/2006, 3:1 §, 3 §.)

2.3.3 Hallinto, edustaminen ja vastuut

Päätäväältä osakeyhtiössä on sen toimielimillä, joita ovat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja. Edellä mainituista toimielimistä toimitusjohtaja ei osakeyhtiölain mukaan ole yhtiön pakollinen elin. (Keskuskaupakamari 2010, 16.)

Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksen kautta osakeyhtiössä ylintä päätösvaltaa. Yhtiökokous valitsee hallituksen, joka vastaa yhtiön hallinnosta, kirjanpidosta sekä muun toiminnan järjestämisestä. Hallituksella on yleistoimivalta yhtiön asioissa. Toimitusjohtaja on hallituksen valitsema ja hän vastaa yhtiön juoksevasta hallinnosta. (Keskuskaupakamari 2010, 16.)

Osakkeenomistajien vastuu yhtiön taloudellisista sitoumuksista rajoittuu heidän yhtiöön sijoittaman osakepääoman määrään. Pienissä osakeyhtiöissä pääomaa saadakseen yrittäjäosakas joutuu kuitenkin usein takaamaan henkilökohtaisesti yhtiön velkoja ja näin ollen kantamaan suurempaa taloudellista vastuuta. (Ilmoniemi ym. 2009, 80.) Hallitus ja toimitusjohtaja puolestaan vastaavat vahingosta, joka on aiheutunut osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisella toiminnalla. He vastaavat myös vahingosta, jonka ovat toiminnallaan tahallisesti tai huolimattomuuttaan yhtiölle aiheuttaneet. (Keskuskauppakamari 2010, 16.)

2.3.4 Voitonjako ja verotus

Koponen (2011, 140) käsittelee Yrittäjän verokäsikirjassa osakeyhtiön omaisuuden siirtoa. Hän tuo esille, kuinka osakeyhtiön varoja ei voi nostaa yksityisottoina toisin kuin toiminimessä. Osakeyhtiön varojen nosto yrittäjälle voi tapahtua ainoastaan palkkana, osinkona tai kaupan solmimisella. Kaupan solmimisen kohteena olevan tuotteen siirtoarvo tulee määritellä markkinahinnan mukaisesti. Osakeyhtiölaki (13:2) määrää ettei yhtiöstä saa jakaa varoja, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön maksukyvyttömyydestä tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyttä.

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja sen tuloa verotetaan 24,5 prosentin mukaan. Kyseinen prosentti pitää sisällään valtion veron sekä kunnallis- ja kirkollisveron. Osakeyhtiön verotettava tulo saadaan laskettua veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena. (Keskuskauppakamari 2010, 31; Verohallinto 2012.)

Osakeyhtiön osakkailleen maksama osinko verotetaan osingonsaajan ansio- ja pääomatuloverotuksessa. Osa maksetusta osingosta voi olla yksityishenkilölle verovapaata. (Keskuskauppakamari 2010, 31.) Listaamattomasta yhtiöstä saadun osakkeen verokohtelun määrää omistajan osakkeille laskettu matemaattinen arvo. Pääsääntöisesti osinko on tällöin verovapaata tuloa yhdeksän prosentin vuotuista tuottoa vastaavaan määrään saakka. Mikäli yhtiö päättää jakaa osinkoa yli 9 prosenttia sen osakkeiden matemaattisesta arvosta, rajan ylittävästä osasta 30 prosenttia on saajalleen verovapaata ja 70 prosenttia verotetaan hänen ansiotuloissaan. Jos verovelvollisen edellä mainittu verovapaan osingon tulo

ylittää vuodessa 90 000 on ylitse menevä osinko 70-prosenttisesti pääomatuloa ja 30-prosenttisesti ansiotuloa. (Koponen 2011, 269, 270.)

Osingoista tapahtuva verotus on osittain kahdenkertainen; yhtiö on maksanut voitostaan veron, jonka lisäksi osakas voi joutua maksamaan saamastaan osingosta veroa (Keskuskauppakamari 2010, 31). Yhtiön varallisuus määrittelee, kuinka paljon sen jakamasta osingosta on verovapaata osakkaalle.

Varakkaammasta yhtiöstä on mahdollista nostaa osinkoja verovapaana runsaammin kuin vähävaraisemmasta. (Koponen 2011, 266, 269.)

Osakeyhtiö voi myöntää halutessaan osakkailleen sekä heidän lähisuvulleen osakaslainoja. Osakaslaina katsotaan pääomatuloksi, jos sitä ei ole maksanut takaisin yritykselle vuoden loppuun mennessä. Jos pääomalaina maksetaan pois viiden vuoden kuluessa voi lainanottaja vähentää maksamansa veron pääomatulostaan. (Koponen 2011, 141.)

2.3.5 Auto- ja matkakustannukset

Osakeyhtiön osakkaan käyttäessä henkilökohtaista autoaan yhtiön ajoihin, saa hän laskuttaa yhtiötä ajetuista kilometreistä. Verohallinnon (2011e) verovapaa korvaus on 0,45 euroa kilometriltä. Osakas on oikeutettu työntekijöiden tapaan saamaan myös päiväraha korvauksia verovapaina. (Koponen 2011, 152.)

Mikäli osakeyhtiö tarjoaa osakkaalleen auton käyttömahdollisuuden ja osakas käyttää autoa yksityisiin ajoihinsa, on saatu etu joko palkkana verotettavaa luontoisetua tai peiteltyä osinkoa. Jos osakas kuitenkin maksaa yksityisajoista täyden korvauksen yhtiölle, ei verotettavaa etua synny. (Koponen 2011, 150.)

2.3.6 Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus

Yksityisen osakeyhtiön on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa ja pääsääntöisesti ne ovat myös tilintarkastusvelvollisia. Kuitenkin pienimmät osakeyhtiöt ovat saaneet vapautuksen tilintarkastusvelvollisuudesta, jos kahtena peräkkäisenä tilikautena seuraavista rajoista täyttyy vähemmän kuin kaksi:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000
- 2) liikevaihto ylittää 200 000
- 3) työntekijöitä keskimäärin yli kolme

(Ilmoniemi ym. 2009, 94.)

2.3.7 Yhtiömuodon muutos

Yksityinen osakeyhtiö voidaan muuttaa toiseen yhtiömuotoon. Mikäli osakeyhtiöllä on vähintään kolme osakkeenomistajaa, voidaan muutos tehdä osuuskunnaksi. Jos yhtiöllä on vähintään kaksi osakkeenomistajaa, muutos voidaan tehdä avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi. Jos yhtiön ainut osakkeenomistaja on Euroopan talousalueella asuva luonnollinen henkilö, voidaan osakeyhtiön toimintaa jatkaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana. (Immonen & Nuolimaa 2007, 258; Verohallinto 2010b.)

Mikäli osakeyhtiö muutetaan osuuskunnaksi, avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi, säilyy yhtiötä yksilöivä Y-tunnus samana. Jos muutos tapahtuu yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi, Y-tunnus muuttuu. Yhtiömuodon muutos voi tapahtua ainoastaan, jos kaikki osakkeen omistajat siihen suostuvat. Mikäli muutos tehdään yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi, on yhtiön haettava rekisteriviranomaiselta kuulutuksen antamista sen velkojille. (Blummé 2008, 259; Verohallinto 2010b.)

Verotuksessa yhtiömuodon muutos käsitellään samalla tapaa, kuin yhtiön purku. Omaisuuserät arvostetaan käypiin arvoihin, vähentäen niiden verotuksessa poistamattomat hankintamenot. Myös yhtiön mahdolliset velat vähennetään omaisuuseristä. Jos purkautuvalle osakeyhtiölle muodostuu verotettavaa tuloa, verotetaan se purkautuvan yhtiön viimeisenä verovuonna. Mahdolliset käyttämättä jääneet vahvistetut tappiot ja yhtiöveron hyvitykset eivät siirry toiminnan jatkajalle. (Verohallinto 2010b.)

3 OSAKEYHTIÖSTÄ LUOPUMISEN VAIHTOEHDOT

Osakeyhtiön toiminnasta luopumisen vaihtoehtojen kartoitus tulee aloittaa ajoissa. Yrittäjä voi luopua yhtiöstään sukupolvenvaihdoksen tai myymisen kautta. Tässä työssä käsitellään yhtiöstä luopumista vain myynnin kautta. Jos osakeyhtiön myyminen katsotaan kannattamattomaksi tai halukkaita ostajia ei ole, osakeyhtiö voidaan lopettaa selvitysmenettelyn tai konkurssin kautta. Selvitysmenettelyä voidaan käyttää tilanteissa, joissa yrityksen varat ovat suurempia kuin velat. Jos yrityksen velat ovat puolestaan varoja suuremmat, on yhtiö asetettava konkurssiin. (Mähönen, Säilämäki & Villa 2007, 289, 290.) Seuraavassa käsitellään osakeyhtiön myymiseen ja lopettamiseen liittyviä toimenpiteitä sekä selvitysmenettelyn että konkurssin kautta.

3.1 Osakeyhtiön myyminen

Osakeyhtiön myymisen valmisteluun ja suunnitteluun on hyvä varata riittävästi aikaa. Yrityskauppa ja siihen liittyvät neuvottelut voidaan toteuttaa usealla eri tavalla. Yleisimmin myyjä joko neuvottelee suoraan ostajan kanssa tai käyttää avointa tai rajattua huutokauppaa. Myyjälle sopivin vaihtoehto tulee valita tapauskohtaisesti. (Katramo, Lauriala, Matinlauri, Niemelä, Svennas & Wilkman 2011, 61.) Itse myynti voidaan suorittaa yrityksen omaisuuden ja liiketoiminnan myyntinä eli substanssikauppana tai osakkeiden myynnillä (Koponen 2011, 319).

Liiketoimintakaupalla tarkoitetaan tilannetta, jossa myyjä myy ostajalle harjoittamansa liiketoiminnan tai osan siitä. Kaupan kohteena voi olla muun muassa käyttöomaisuutta. Kuitenkaan myytävään omaisuuteen kohdistuvat velat eivät automaattisesti siirry ostajalle. Liiketoimintakaupassa päätös liiketoiminnan myynnistä tapahtuu hallituksen kokouksessa, mikäli yhtiöjärjestyksessä ei ole toisin määrätty. (Karsio, Koila, Vartiainen & Äärilä 2012, 13-15.)

Osaakekaupassa myyjä myy osan tai kaikki omistamistaan osakkeistaan. Osaakekaupassa ostaja saa osakkeet, mutta yhtiön varat ja velat eivät siirry ostajalle vaan pysyvät yhtiön varallisuudessa. (Karsio ym. 2012, 16.) Osakkeiden myynnissä myyjänä on yrittäjä henkilökohtaisesti jolloin verotus luovutusvoiton osalta tapahtuu yrittäjän pääomatuloissa (Koponen 2011, 319).

Osaakekauppa on myyjälle useimmiten verotuksellisesti edullisempaa kuin liiketoimintakauppa. Osaakekaupassa myyjä voi usein hyödyntää verovapautta, joka on säädetty käyttöomaisuusosakkeille. Liiketoimintakaupassa varat ja velat realisoituvat yhtiössä, jossa varoista verotetaan yhteisöveron mukaisesti 24,5 prosenttia. Myös osakas joutuu maksamaan veroa nostaessaan varoja yhtiöstä jolloin kaupasta käteen jäävä osa on useimmiten pienempi kuin osakekaupassa. (Karsio ym. 2012, 128.)

3.1.1 Arvonmääritys

Yrityksen arvo tulee määrittää aina tapauskohtaisesti. Arvo voidaan määrittää usealla eri tavalla. (Keskuskauppakamari 2010, 48.) Kallunki ja Niemelä (2007, 25) jakaa yrityksen arvonmääritysprosessin seuraavasti kolmeen vaiheeseen:

1. *strateginen analyysi*
2. *tilinpäätöksen analysointi*
3. *tulevan kehityksen ennakointi.*

Strategisella analyysillä sekä tilinpäätöksen analysoinnilla saadaan aineistoa yrityksen tulevaisuuden ennakointiin. Kun tähän ottaa mukaan vielä yrityksen riskiarvioinnin, saadaan laaja-aineisto yrityksen arvon määrittämiseksi. (Kallunki & Niemelä 2009, 26.)

Strategisen analyysin tavoitteena on havaita yrityksen taloudelliseen menestykseen vaikuttavat tekijät. Näitä voi olla esimerkiksi yrityksen asema markkinoilla sekä markkinoiden koko. Strateginen analyysi jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen analyysiin. Sisäisessä analyysissä arvioidaan muun muassa yrityksen tuotteiden, niiden hinnoittelun sekä henkilöstön osaamisen vaikutuksia yrityksen menestymiseen ja arvoon. Ulkoisella analyysillä pyritään puolestaan ottamaan huomioon yrityksestä riippumattomien, ulkopuolisten tekijöiden vaikutukset sen kannattavuuteen ja arvoon. (Kallunki & Niemelä 2007, 27-30.)

Tilinpäätöksen analysointiin siirrytään strategisen analysoinnin jälkeen. Siinä pyritään tilinpäätöstietojen pohjalta arvioimaan yrityksen kannattavuutta sekä

rahoitusasemaa. Yritykset useimmiten tekevät tilinpäätössuunnittelua, jossa pyritään saamaan etenkin verotettavaa tulosta pienemmäksi. Jotta tilinpäätöstiedot olisivat vertailu- ja analysointikelpoisia, tulee ne oikaista vastaamaan yrityksen todellista tilannetta. (Kallunki & Niemelä 2007, 32.)

Tulevaisuuden ennakoinnissa otetaan huomioon yrityksen omat arviot esimerkiksi tulevasta myynnistä ja rahoituksen tilanteesta. Yrityksen tulevaisuuden arviointi onnistuu parhaiten, silloin kun on mahdollisuus tutustua yrityksen sisäisiin asioihin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, arviointi voidaan tehdä myös julkisten tietojen, kuten tilinpäätöksen ja toimiala-analyysin mukaan. (Kallunki & Niemelä 2007, 33.)

Kun edellä mainitut arvonmäärittämisprosessit on toteutettu, voidaan tilinpäätös sekä strategia analyysien jälkeen tehdä ennusteet yrityksen arvoksi. Vaivattomin tapa arvioida yrityksen arvo on laskea sen omaisuuden arvo. Tällöin yrityksen omaisuudesta vähennetään velat ja lisätään yrityksenliikearvo. Tällainen arvon määrittäminen ei ota kuitenkaan huomioon yrityksen tuotto-odotuksia tai tulevaisuudessa saatavia voittoja ja osinkoja. (Kallunki & Niemelä 2007, 34-35; Keskuskauppakamari 2010, 48.)

Toinen hyvin yksinkertainen tapa määrittää yhtiön arvo on ottamalla huomioon yrityksen keskimääräinen tulos ja arvioida sen perusteella mitä tulos tulisi olemaan tulevaisuudessa. Tuotot diskontataan halutulla korolla, jolloin saadaan tuottoarvo. Tätä tapaa kutsutaan tuottoarvoksi. Käytetään yrityksen arvon määrittämiseksi mitä tahansa keinoa, yrityksen lopullinen kauppahinta tulee aina neuvotella myyjän ja ostajan välillä. (Keskuskauppakamari 2010, 48.)

3.1.2 Kilpailukiello

Yrityskaupan toteutumiseksi ostaja haluaa usein asettaa kaupanehdoksi liiketoiminnan myyneelle yritykselle tai osakkeensa myyneelle yrittäjälle, joka on työskennellyt yrityksessä, kilpailukiellon. Kilpailulaki (948/2011) kieltää kilpailunrajoitusten asettamisen yritysten välillä pykälän 6 poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämän lisäksi vähämerkityksellisinä pidettävät järjestely jäävät kilpailulain ulkopuolelle (Kilpailulaki 948/2011, 5, 6 §). Kiellolla useimmiten

kielletään uhkasakon nojalla vastaavan yritystoiminnan harjoittaminen määrätyllä alueella. Kiellon pituus vaihtelee muutamasta vuodesta jopa useisiin vuosiin. Kiellolla pyritään estämään esimerkiksi myyjän kertaalleen liiketoimintakaupassa myydyin asiakaskannan takaisin hankinta. (Kilpailuvirasto 2012.)

3.2 Selvitysmenettely

Selvitystilamenettelyllä on tarkoitus selvittää yrityksen varallisuus, miten yrityksen omaisuus tulisi muuttua rahaksi, ketkä ovat yrityksen velkojat, hoitaa velkojen maksu sekä jäljelle jääneen omaisuuden jako osakkeenomistajille (Mähönen ym. 2007, 290). Taulukossa 1 on havainnollistettu selvitysmenettelyn vaiheita.

TAULUKKO 1. Selvitysmenettelyn vaiheet (Immonen & Nuolimaa 2007, 253)

Toimenpide	Määräaika
1. Yhtiökokouksen päätös yhtiön selvitystilaan asettamisesta sekä selvitysmiehen valinta	
2. Selvitysmies tekee ilmoituksen kaupparekisteriin selvitystilan alkamisesta	viipymättä
3. PHR rekisteröi selvitystilan alkamisen	
4. Selvitysmiehen julkinen haaste velkojille	viipymättä
5. PHR määrää julkisen haasteen määräpäivän	
6. Selvitysmies realisoi velkojen maksua varten tarvittavan määrän varoja	
7. Julkisen haasteen määräpäivän jälkeen selvitysmies jakaa omaisuuden säästön osakkeenomistajille	mahdollisimman pian
8. Selvitysmies laatii loppuselvityksen ja antaa sen yhtiökokoukselle	ilman aiheetonta viivytystä
9. Yhtiökokous hyväksyy selvityksen ja yhtiö purkautuu	mahdollisimman pian täytäntöön panon jälkeen
10. Selvitysmies ilmoittaa lopputilityksen rekisteriin	2 kk:ssa yhtiökokouksesta
11. Selvitysmies ilmoittaa yhtiön purkautumisen rekisteriin	mahdollisimman pian

Osakeyhtiön purkaminen selvitystilan kautta voidaan aloittaa joko osakeyhtiön yhtiökokouksen päätöksellä, rekisteriviranomaisen määräyksellä tai tuomioistuimen päätöksen perusteella (Mähönen ym. 2007, 290). Päätös

selvitystilaan asettamisesta yhtiökokouksella tarvitaan 2/3 osan määränemmistö. Selvitystilaan asettamisesta on tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin viipymättä. (Koponen 2011, 335.)

Kun päätös selvitystilaan asettamisesta tehdään, on samalla nimitettävä selvitysmies. Selvitysmiehiä on valittava joko yksi tai useampi ja he voivat myös olla osakkeenomistajia tai hallituksen jäseniä. Selvitysmiehet on myös ilmoitettava kaupparekisteriin. Selvitystilan aikana vain selvitysmiehellä on yhtiön nimenkirjoitusoikeus ja hän korvaa yhtiön muut toimielimet lukuun ottamatta yhtiökokousta. (Mähönen ym. 2007, 293, 294.) Selvitysmiehen on tarvittaessa laadittava tilinpäätös selvitystilaa edeltäneeltä ajalta. Tilinpäätös on tilintarkastettava, jos yhtiö on tilintarkastusvelvollinen. Tilintarkastuksessa tulee olla lausunto selvitysmiesten toiminnasta. (OYL 624/2006, 20:11 §.)

Selvitysmiehen tulee hakea rekisteriviranomaiselta julkista haastetta yhtiön velkojille. Julkisessa haasteessa yhtiön velkojia pyydetään ilmoittamaan saatavansa haasteessa ilmoitettuun päivämäärään mennessä. Jos velkojat eivät ilmoita saatavistaan, yhtiön tuntemattomat velat lakkaavat. Kuulutus julkisesta haasteesta julkaistaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. (OYL 624/2006, 20:14 §; Mähönen ym. 2007, 295.)

Ilmoitukset kaupparekisteriin selvitystilasta ja selvitysmiehistä voidaan tehdä samalla lomakkeella Y3 johon on lisättävä liite 13. Myös julkista haastetta voi hakea samassa yhteydessä Patentti- ja rekisterihallitukselta. Selvitystilasta ilmoittaminen kaupparekisteriin maksaa 65 euroa ja julkinen haaste puolestaan 200 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2011.)

Julkisen haasteen määräpäivän umpeuduttua, selvitysmiehen on maksettava kaikki yhtiön tiedossa olevat velat ja tämän jälkeen jakaa yhtiön jäljelle jäänyt omaisuus. Mikäli velka on riittävä, tulee selvitysmiehen laittaa erilleen siihen tarpeelliset varat. (OYL 624/2006, 20:14 §.) Osakkeenomistajat voivat yksimielisesti päättää, miten jakavat yhtiön jäljelle jääneet nettovarot. Jako-osaan oikeutetulla on yhtiökokouksessa esitetyn lopputilityksen jälkeen viisi vuotta aikaa vaatia osuuttaan. Jollei jako-osaan oikeutettu ole vaatinut osaansa tähän mennessä, menettää hän oikeutensa siihen. (Mähönen ym. 2007, 295.)

Osakeyhtiö on purettu, kun selvitysmies on antanut lopputilityksen yhtiökokouksessa. Lopputilityksen tulee kattaa kertomus tapahtuneesta selvitysprosessista sisältäen selostuksen yhtiön omaisuuden jaosta sekä laaditut tilinpäätökset. Purkamisesta tulee toimittaa erillinen ilmoitus kaupparekisteriin. (Myrsky & Linnakangas 2006, 268; Mähönen ym. 2007, 296.)

Ilmoitus yritystoiminnan purkautumisesta tulee tehdä Y4-lomakkeella ja liitteellä 15 verottajalle ja kaupparekisteriin. Verottajalle tehtävä ilmoitus kattaa poistamisen arvolisäverorekisteristä, ennakkoperintärekisteristä sekä työnantajarekisteristä. (Verohallinto 2010a.)

3.2.1 Purkautuvan osakeyhtiön verotus

Jako-osan luovutus osakkeenomistajalle rinnastetaan osakeyhtiön puolesta omaisuuden myyntiin. Yhtiön luovutettavan omaisuuden, kuten vaihto- ja käyttöomaisuuden hinnaksi tulee määritellä todennäköisintä luovutushintaa vastaava arvo. (Koponen 2011, 336.) Ennen aikaisena tehdyt kulukirjaukset, kuten tilinpäätössiirrot purkautuvat lakanneen yrityksen veronalaiseksi tuloksi (Leppiniemi & Walden 2010, 502).

Osakkeenomistajan verotus yhtiön purkamistilanteessa rinnastetaan osakkeiden myyntiin. Osakkeenomistaja saa luovutettuja osakkeita vastaan joko omaisuutta tai rahaa jako-osaan perustuen. Mikäli jako-osuuden arvo on suurempi kuin osakkeiden hankinta hinta, erotus on osakkeenomistajalle luovutusvoittoa, josta verotetaan pääomaverokannan mukaan. Verotuksessa huomioidaan hankintameno-olettama, mikäli se on osakkeen omistajalle edullisempi vaihtoehto. (Koponen 2011, 337.) Hankintameno-olettama on luovutushinnasta 20 prosenttia, jos omaisuus on omistettu alle 10 vuotta. Yli kymmenen vuoden omistuksesta saa tehdä 40 prosentin hankintameno-olettama vähennyksen. (Koponen 2011, 324,325.)

Jos osakkeenomistajan saama jako-osa on pienempi kuin osakkeista maksettu hinta, on kyseessä purkutappio. Yksityishenkilön saama purkutappio luokitellaan luovutustappioksi, joka on vähennyskelpoinen syntymisvuoden ja sitä seuraavien viiden vuoden aikana saatavista luovutusvoitoista. (Koponen 2011, 337.)

3.3 Konkurssi

Mikäli selvitysmenettelyssä tulee ilmi, että yhtiön varat ovat pienemmät kuin velat, tulee selvitysmiesten hakea yhtiötä konkurssiin (OYL 624/2006, 20:7 §). Konkurssihakemus toimitetaan tuomioistuimelle ja siitä tulee käydä ilmi perustelut konkurssin hakemiselle. Perusteluksi riittää velallisen ilmoitus siitä, että velat ovat varoja suuremmat. (Ilmoniemi ym. 2009, 383.)

Asettaessaan yhtiötä konkurssiin, oikeus määrää yhtiölle samalla pesänselvittäjän. Pesänselvittäjän tehtävänä on laatia pesäluettelo varoista ja veloista. (Konkurssilaki 120/2004, 8:1 §.) Yhtiön edustajan on rangaistusvaatimuksen uhalla kerrottava totuudenmukaisesti yhtiön varoista ja veloista. Kun selvitys maksukyvyistä on tehty, oikeus päättää konkurssin jatkamisesta. Yritykseltä tulee löytyä varat konkurssimenettelyn läpiviemiseen, pieneltä yritykseltä vähintään noin 30 000 euroa ja yksityishenkilöltä 15 000 euroa. Jos varoja on vähemmän, määrää oikeus konkurssimenettelyn raukeamaan. Konkurssimenettely ei kuitenkaan lopu tähän, halutessaan velkoja voi ottaa vastatakseen konkurssimenettelyssä syntyvät kulut. (Ilmoniemi ym., 2009, 232.)

Mikäli tuomioistuin katsoo, että konkurssia voidaan jatkaa, määrää se saatavien valvontapäivät. Velkojien tulee lähettää pesähoitajalle ilmoitus saatavastaan korkoineen viimeistään valvontapäivänä. (Konkurssilaki 120/2004, 12:5 §, 6 §.) Pesähoitaja tekee saamistaan ilmoituksista jakoluetteloehdotuksen, jonka oikeus vahvistaa, mikäli velallisella tai velkojalla ei ole moitittavaa ehdotuksesta (Ilmoniemi ym. 2009, 234).

3.4 Rekisteristä poistaminen

Mikäli yhtiötä ei haluta purkaa selvitysmenettelyn kautta, voidaan rekisteristä poistoa hyödyntää yhtiötä lopettaessa. Tämä vaatii yhtiön toimintojen lopettamista 10 vuodeksi, jonka jälkeen yhtiön poistuu kaupparekisteristä. Pelkästään kaupparekisteristä poisto ei tarkoita, että osakeyhtiö olisi purkautunut, mutta rekisteristä poistoa voidaan hyödyntää keinona saada yhtiössä oleva pieni varallisuus osakkeenomistajille. Jos elinkeinonharjoittaja ei ole toimittanut ilmoitusta rekisteriin kymmenen viimeisen vuoden aikana ja rekisteriviranomaisen

on syytä olettaa että elinkeinonharjoittaja on lopettanut toimintansa, on elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät poistettava rekisteristä. (Kaupparekisterilaki 129/1979, 24§.)

Rekisteristä poistetun yhtiön varoja ei saa jakaa osakkeenomistajille ilman selvitysmenettelyä. Kuitenkin viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta, voidaan yhtiön varoja jakaa, mikäli yhtiön varat eivät ylitä 8 000 euroa eikä yhtiöllä ole tunnettuja velkoja. (OYL 624/2006, 22 §.)

Jos yhtiö tarvitsee rekisteristä poistamisen jälkeen selvitystoimia, voi rekisteriviranomainen hakemuksesta asettaa yhtiön selvitystilaan. Yhtiötä ei kuitenkaan aseteta selvitystilaan, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen kattamiseen eikä kukaan muu ilmoita ottavansa vastuuta kulujen suorittamisesta. (OYL 624/2006, 22 §.)

4 CASE-YRITYS JA TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tämä opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona sekä yritykselle että yrittäjälle. Toimeksiantaja yrityksestä käytetään tässä työssä nimitystä Yritys Oy. Empiriaosuuden tarkoituksena on selvittää, onko yrittäjän kannattavaa vaihtaa yhtiömuotoa toiminimeen sekä vaihtoehtoja yritystoiminnan lopettamiseen. Seuraavassa esitellään case-yritystä sekä kerrotaan miten tutkimus suoritettiin ja minkälaisia tuloksia siitä saatiin.

4.1 Yrittäjä ja Yritys Oy

Yrittäjä on 55-vuotias. Hän on käynyt rakennusalan ammattikoulun, jonka jälkeen työskennellyt noin kymmenen vuotta usean eri rakennusalan yrityksen palveluksessa ennen kuin perusti oman yrityksen. Yrittäjäksi hän ryhtyi 1990-luvun alussa.

Yritys Oy on vuonna 1990 perustettu rakennusalan yritys. Yritys Oy tarjoaa palveluita uudisrakentamisesta peruskorjauksiin. Yritys Oy toimi ensimmäiset viisi vuotta toiminimenä. Toiminimi päätettiin vaihtaa osakeyhtiöön suurten verovelkojen takia, jolloin yrittäjä havahtui toiminimessä tapahtuneeseen liian vapaaseen rahan käyttöön. Yritys Oy on työllistänyt toiminnan eri vaiheissa useita työntekijöitä. Parhaimmillaan Yritys Oy:llä on yrittäjän lisäksi ollut kolme työntekijää. Tällä hetkellä Yritys Oy työllistää pääsääntöisesti vain yrittäjän.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus suoritettiin käyttäen hyväksi avointa haastattelua, yksilöhaastatteluja sekä tarkastelemalla Yritys Oy:n tilinpäätöstietoja. Avoin haastattelu suoritettiin yrittäjän kanssa. Yrittäjän kanssa keskusteltiin vapaamuotoisesti useita eri kertoja aikavälillä 20.9.–5.10.2012. Keskustelut kestivät kerrallaan aina puolesta tunnista tuntiin ja ne käytiin Yritys Oy:n toimipaikassa.

Yksilöhaastatteluja varten haastateltiin HS-Yrityspalvelu Oy:n edustajaa, toimitusjohtaja Heikki Ripattia sekä Lakesin omistajanvaihdosklinikalla tavattua Confidentum Oy:n toimitusjohtaja Sakari Oikarista. Haastateltavat valittiin

haastateltaviksi heidän edustamien yritysten sekä laajan ammattitaidon perusteella. Toimitusjohtaja Heikki Ripattia haastateltiin 18.9.2012 HS-Yrityspalvelu Oy:n tiloissa. Haastattelu kesti noin 30 minuuttia ja haastateltavalle oli lähetetty haastattelukysymykset etukäteen.

Confidentum Oy:n toimitusjohtajan haastattelu suoritettiin 2.10.2012 Lakesin tiloissa. Haastattelu kesti noin 40 minuuttia. Toimitusjohtaja Sakari Oikariselle esitetyt kysymykset poikkesivat toimitusjohtaja Heikki Ripatille esitetyistä kysymyksistä hiukan. Heikki Ripatin ja Sakari Oikarisen haastattelujen välillä käytiin yrittäjän kanssa keskustelua, joissa tuli ilmi yrittäjän halukkuus osuuskuntamaiseen toimintaan. Liitteessä 1 olevaan toiseen kysymykseen tehtiin lisäys osuuskuntatoiminnasta. Haastattelujen yhteydessä haastateltaville näytettiin Yritys Oy:n vuoden 2011 tilinpäätös, joka on esitetty liitteessä 2.

Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin jälkikäteen sanatarkasti. Kun litterointi oli suoritettu, aloitettiin vastauksien analysointi. Vastaukset purettiin sekä haastattelu- että tutkimuskysymyksittäin järjestykseen, jolloin oli mahdollista huomata vastauksien samankaltaisuudet tai eroavaisuudet. Yrittäjältä keskustelussa saatua tietoa analysoitiin ja painotettiin eniten, koska Yritys Oy:n sekä yrittäjän tulevaisuus on merkittävästi riippuvainen yrittäjän toiveista ja halukkuudesta jatkaa liiketoimintaa.

Seuraavassa on suoritettujen haastatteluiden avulla esitelty sekä yrittäjän omia mielipiteitään tulevaisuudestaan että alan ammattilaisten vastauksia liitteen 1 kysymyksiin.

4.2.1 Yrittäjän haastattelu

Yrittäjä on aikanaan aloittanut oman yritystoiminnan, koska kysyntää oli riittävästi ja hän halusi rohkeasti lähteä kokeilemaan jotain uutta.

Silloin nuoruuden innolla ja rohkeudella oli ajatus, että jotain suurta voisi saavuttaa---. Yrittäjyys tuntui hienolta ja mahdollisuus parempiin ansioihin oli myös vaikuttimena.

Kysyttäessä miksi yrittäjä on harkinnut toiminimeen vaihtoa, yrittäjä perustelee pienentyneellä liikevaihdolla sekä alhaisimmilla kustannuksilla, jotka tulisivat lähinnä kun pakollinen kirjanpitovelvollisuus poistuisi.

Harkitsen vaihtoa, koska liikevaihto on pienentynyt sekä kirjanpitokustannukset vähenisivät. -- olen aikaisemmin perustanut toiminimen, tätä käyttöä varten, mutta sillä ei ole vielä tehty toimintaa.

Keskustelussa yrittäjän kanssa esiin nousi osuuskuntamuotoisen toiminnan vaihtoehto.

Työmaalla tapasin kaverin, joka työskentelee seitsemän hengen osuuskunnassa ja heillä hommat sujuneet hyvin. -- osuuskunnassa olisi työkavereita, joilta saisi tukea ja voisi vaihtaa ajatuksia. Yksin yrittäminen alkaa pikku hiljaa pännimään.

Tiedusteltaessa, kuinka pitkään yrittäjä olisi valmis tai aikoo jatkaa liiketoimintaa osakeyhtiömuodossa yrittäjä vastaa kaksi vuotta.

Maksimissaan kaksi vuotta, jollei tapahdu jonkunlaista verkostoitumista muiden kanssa. -- lähinnä toivon osuuskuntamaista toimintaa, jossa voisoin yhdessä muiden työkavereiden jatkaa työskentelyä.

Kun pohditaan vaihtoehtoja yrityksestä luopumiselle, yrittäjä näkee mahdollisen yrityksen myymisen helpoimpana tapana päästä eroon osakeyhtiöstä. Toisena keinona, jättää yritys niin sanotusti pöytälaatikkoon.

Yritykselle ehkä löytyisi pienellä hinnalla ostaja, koska yrityksellä ei ole luottomerkintöjä ja muutenkin sen paperit on kunnossa. Toinen vaihtoehto olisi kait jättää se sinne pöytälaatikkoon, koska olen ymmärtänyt ja kuullut että purku on aika monimutkainen tapa, johon tarvittaisiin ammattilaisia apuun.

Yrittäjä ei koe osakeyhtiön myymisen tuovan hänelle kilpailukieltä, joka vaikuttaisi hänen työskentelyyn uudessa toiminimessä tai osuuskunnassa.

En usko, että mitään kilpailukieltä sovittaisiin, koska yritys ei ole erikoistunut mihinkään tiettyyn hommaan eikä ole vakituista asiakaskantaa.

4.2.2 Yhtiömuodon muutokset

Osakeyhtiön suora muutos toiminimeksi nähdään teoriassa mahdollisena, mutta käytännössä mahdottomana.

Osakeyhtiön voidaan osakeyhtiönlain mukaan muuttaa toiminimeksi, se on mahdollista, mutta käytännössä verotus estää sen. Heikki Ripatti (HR)

Haastateltavien mukaan yhtiömuodon muutokseen tai yhtiön lopettamiseen tulee varata aikaa, mutta toimivan yrityksen yhtiömuodon muutos ei ratkaise yrityksen mahdollisia kannattavuusongelmia.

-- pitää ottaa useamman vuoden jakso 1-3 vuotta riippuen toiminnan laajuudesta. Vähintään vuosi, jos ei kaksi, ei ole tarkkaa aikaa. (HR)

Yhtiömuoto ei ole tässä se ydin vaan ydin on liiketoiminnan volyyymi ja kannattavuus, koska jos liiketoiminta on kannattavaa, sittenhän ei ole väliä mikä yhtiömuoto siellä on. Eli liiketoiminnan kannattavuutta ei pysty korjaamaan yhtiömuodon muutoksella. Sakari Oikonen (SO)

Haastateltavan mielestä mahdollinen yhtiömuodon muuttaminen tulee tehdä vasta silloin, kun toiminta on saatu kannattavaksi.

Suuntaisin enemmänkin näkökohdan siihen, miten liikevaihto saataisiin nousemaan.(SO)

Tämän kokoluokkaisessa yrityksessä liikevaihdon pieni kasvattaminen ja kulujen pieni leikkaus, olisi se ykkösjuuttu ja

kakkosjuttu olisi tässä kokoluokassa yhtiömuodon vaihto toiminimeen, mutta ensin kannattavuus kuntoon. (SO)

Eri yhtiömuotojen kannattavuudelle ei voida määritellä minkäänlaista liikevaihdollista rajaa, jonka jälkeen toinen yhtiömuoto olisi kannattavampi. Yhtiömuodon valinnassa ratkaisevaa on verotus ja sekä vastuu kysymykset.

Sellaisessa tilanteessa, missä ei juurikaan voittoja synny, tilanne on fifty-fifty, että maksaako veroja osakeyhtiöstä maksetusta palkasta vai maksaako veroja toiminimenä otetuista yksityisotoista--. (SO)

-- pienet osakeyhtiöt joissa rahanjako tapahtuu oman työn perusteella, niin toiminimi on näissä tapauksissa yleensä se paras mahdollinen yhtiömuoto. (SO)

-- verotettava tulo sekä vastuut on kaksi asiaa jotka vaikuttavat siihen yhtiömuodon valintaan. Useimmiten vastuupuoli kääntää sen tänne osakeyhtiön puolelle.(HR)

Vastuukysymyksiä osakeyhtiön ja toiminimen välillä haastateltavat kuvaavat merkittäväksi.

Toiminimessä yrittäjä vastaa tuloista, menoista, mahdollisista vahingoista tai jostain muusta henkilökohtaisesti.(HR)

Osakeyhtiössä lähtökohta on että osakeyhtiö vastaa niistä, vaikka se olisi yhdenmiehen yhtiö. Osakas on voinut antaa tiettyjä vakuuksia yhtiön puolesta ja sitä kautta hän voi joutua vastuuseen tai jos on tehnyt jotain muuta mikä ei ole lakien ja säädösten mukaan niin totta kai silloin joutuu vastuuseen.(HR)

Jos toiminta tehdään henkilöyhtiömuodoissa tai toiminimenä niin sehän mahdollistaa tappion tekemisen ja oman pääoman syömisen, jolloin äkkiseltään tuntuu että osakeyhtiö on se turvallinen vaihtoehto. -- rakennuslalla on myös aina ne vastuukysymykset, jotka tulee huomioida. (SO)

Osuuskunnan ja toiminimen välillä ei nähdä suurta eroa, jos osakeyhtiöstä päätetään luopua. Osuuskunnassa mahdollinen palvelujen laajempi tarjoaminen verrattuna yksin toimivaan toiminimeen nähdään paremmaksi.

Osuuskunta ei ero juurikaan toiminimessä toimimisesta muuta kun, että tätä yleiskulua saattaa siinä olla jonkun verran enemmän. Osuuskunnassa pystytään porukalla tekemään monipuolisempia juttuja ja isompia urakoita. Ostajan kannalta on helpompi tehdä kauppaa yhden osuuskunnan kanssa, kuin monen eri toiminimen (SO)

4.2.3 Osakeyhtiön purku ja myynti

Luopuessaan osakeyhtiöstä, yrittäjällä on useita mahdollisuuksia. Hän voi myydä yhtiönsä, etsiä jatkajaa lähipiiristä tai purkaa yhtiön. Luopumiseen liittyvissä toimenpiteissä ei kuitenkaan kannata kiirehtiä.

Yksi tapa luopua on myydä osakeyhtiö tai toinen tapa on myydä liiketoiminta, jolloin jää yhtiö. On merkitystä, minkälaista ja kuinka arvokasta varallisuutta osakeyhtiössä on--.(HR)

Jos osakeyhtiömallisesta toiminnasta luovutaan, niin osakeyhtiölle ei kannata lähteä tekemään mitään, ainakaan kiireisellä aikataululla. (SO)

Osakeyhtiöstä luopumista mietittäessä, tulisi ensimmäisenä miettiä löytyykö osakeyhtiölle jatkajaa tai ostajaa.

Jos mä lähtisin tätä itse purkamaan, niin ensimmäinen kysymys on löytyykö tälle liiketoiminnalle ostajaa; löytyykö osakeyhtiölle jatkajaa lähipiiristä tai sitten jostain muualta. Kun nämä on selvitetty alkuvaiheessa, niin pääsee jonkun verran eteenpäin. Se mistä ostajia löytyy niin on yrityksiä, jotka hakee niitä ostajia--. Aika usein ostaja löytyy lähipiiristä tai työntekijöistä, mutta sitten on myös tilanteita, joissa todetaan, että yhtiön toiminta ajetaan alas ja sitten se yhtiö mahdollisesti puretaan. (HR)

Yhtiön toiminnan lopettamisesta tulee tehdä päätös. Päätöksen tehtyään yrityksen tulee lakata ottamasta vastaan uusia toimeksiantoja sekä aloittaa toimet taseen keventämiseksi.

Jos lähetään siitä vaihtoehdosta, että tämä yhtiö ajettaisiin alas niin silloin se tarkoittaa sitä, että jossain vaiheessa pitää päättää, ettei otetaan lisää toimeksiantoja vaan hoidetaan vanhat loppuun--. Siinä samalla kertaan kevennetään tasetta niin, että mahdollisesti myydään kalusto jota ei enää tarvita pois tai myydään joka tapauksessa pois se kalusto, sitten saatavat pyritään saamaan sisään mitä siellä on ja sitten vastaavasti taseen toisella puolella siellä on velkaa, siellä on aina jonkunlaista velkaa, siellä voilla pankkilainaa, luotollista shekkitiliä, sitten pyritään maksamaan kaikki velat pois. (HR)

Vapaaehtoinen selvitystila on toinen mahdollisuus. Mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että lasketaan omaisuus, joka realisoidaan ja maksetaan velat pois sekä toimitetaan lopettamispaperit PRH:lle. (SO)

Kun tasetta on kevennetty, niin purku on tämän jälkeen helppoa. Purkamisessa tulee kuitenkin huomioida selvitystilan ja purkamisen kustannukset. Kustannukset on huomioitava etenkin silloin, jos selvityksessä käy ilmi, että yhtiöllä ei ole varallisuutta hoitaa selvitysmiehen kustannuksia.

-- kun kaikki velat on maksettu pois ja siellä on käytännössä taseessa vain rahaa niin sen jälkeen purkamisen on kohtalaisen yksinkertainen toimenpide, mutta sekin kestää noin puoli vuotta. Jos purkamistilanteessa jää enemmän varallisuutta niin sit se oikeastaan lähtee eteenpäin ja sit on kysymys purkamiskustannuksista, eli tarkoittaa sitä että kuka sen tekee, se ottaa oman palkkion pois niistä varoista. (HR)

Osakeyhtiön purku on suositeltavaa hoitaa ammattilaisten kanssa.

Tilitoimistot saattaa hoitaa sellaisia purkuja joissa on taseessa pelkästään rahaa, jos muuta varallisuutta taseessa niin silloin käännytään ulkopuolisen ammattilaisen puoleen. Jos lähdetään purkamaan itse, niin silloin taseessa ei käytännössä ole muuta kuin rahaa. Silloin purkamisen on yksinkertaisempaa ja

selvempää. Jos jotain jää purkamisen jälkeen, niin se kuka omistaa yhtiön osakkeet saa ne. (HR)

Purkamisen suunnitteluun sekä itse purkamiseen tulee varata riittävästi aikaa jos sen takia, että pelkästään itse prosessiin menee jonkin verran aikaa.

Vähintään purkamisprosessiin puoli vuotta, kun ajetaan liiketoiminta alas, maksetaan velat pois ja sitten purku. Hyvin äkkiä menee vuosi ja sitten, että päädytään siihen projektiin, niin sehän vaati sitten taas sen suunnittelun. 1-2 vuotta oikeastaan minimi. (HR)

Osakeyhtiötä purettaessa tulee huomioida yhtiön taloudellinen tilanne sekä miten varallisuus huomioidaan verotuksessa.

Jos osakeyhtiötä lähdetään purkamaa, niin ensin kannattaa keventää sitä tasetta. Kysymys on puhtaasti verotuksesta. Silloin kun osakeyhtiötä puretaan niin kaikki sen jäljelle jääneet varat ja velat siirtyy niille osakkeenomistajille. Ja sitten verottaja siinä välissä verottaa.(HR)

Kannattaa ensin aina tyhjentää osakeyhtiön varallisuus, jos tiedetään että se aiotaan purkaa jolloin siellä ei tule maksettavaksi tällaisia veroja, jotka tulisivat aiheuttamaan ongelmia rahoitusmielessä. (SO)

Aina tulee muistaa, että tehdään mitä tahansa niin aina pitää maksaa veroja. Sitten tietyt ratkaisut vaikuttavat siihen, onko verovaikutus 1 000 euroa vai 2 000 euroa. Ja silloin kun se alustavasti suunnitellaan, niin sitten voidaan vähän vaikuttaa niihin veroihin, sallitusti. (HR)

Yritys Oy:n tilinpäätöksessä ei haastateltavan mukaan näyttäisi purkamisen kannalta olevan mitään erityistä. Haastateltava mainitsee toiminnan pienen liikevaihdon sekä tappiollisuuden.

Ei näytä kovin paljon kalustoa olevan, jonkun verran saatavia, omapääoma on kohtalaisen pieni, syöty melkein kokonaan

tappioiden johdosta ja sitten täällä on jonkun verran velkaa. Eli ei ole kovin laajamittaista toimintaa kun katsoo liikevaihtoa ja toiminta näyttää olevan jonkin verran tappiollista.(HR)

Toinen haastateltava ei etsisi Yritys Oy:lle ostajaa vaan purkaisi yhtiön vapaaehtoisen selvitysmenettelyn kautta. Haastateltava kertoo myös mahdollisuudesta jättää yritys niin sanotusti pöytälaatikkoon.

Kyllä mä sen osakeyhtiön enemmän purkaisin vapaaehtoisen selvitysmenettelyn kautta, kuin lähtisin ostajaa etsimään, silloin olisi pöytä putsattu eikä sitä yhtiötä sitten olisi enää olemassa.(SO)

Tietenkin sen osakeyhtiö voi jättää lepäämään. Vuosi-ilmoitukset on tehtävä vuosittain, jos sen jättää lepäämään. Minkä takia sitä yhtiötä roikottaa, jos sillä ei ole mitään käyttöä.-- koko aika osakeyhtiöstä kuitenkin juoksee kulua, mutta se häviää aikaa myöten niin, että käytännössä kun kymmeneen vuoteen ei ole mitään tapahtunut niin Patentti- ja rekisterihallitus huhuilee muutamaan otteeseen ja jos mitään ei rupea kuulumaan niin he poistavat sen rekisteristä. (SO)

Helppimpana tapana luopua osakeyhtiöstä mainitaan osakeyhtiön myynti.

Yksi vaihtoehto on, että yhtiö myydään, se on se kaikkein helpoin tapa päästä eroon. (HR)

Kauppahintaan vaikuttavina tekijöinä pidetään osakeyhtiön varallisuutta sekä yhtiön tulevaisuuden näkymät.

Kauppahintaan vaikuttaa mitä siellä on sitä varallisuutta ja minkälaiset vaikka näkymät sillä yhtiön liiketoiminnalla on. Se on tietysti ihan selvää, että jos yhtiön liikevaihto on 50 000 euroa, niin se ei ole kovin laajamittaista toimintaa. (HR)

Siihen hintaan vaikuttaa muun muassa varallisuus ja mahdolliset oikeudet joita yhtiöllä on. Tällä yhtiöllä niitä ei tainnut kumpaakaan olla--.(SO)

Haastateltava arvioi seuraavasti Yritys Oy:n mahdollista kauppahintaa tilinpäätöksen perusteella.

Tämän tyyppisessä yrityksessä, taseen perusteella katsottuna tämä kauppahinta ei ole kovin merkittävä, emme puhu kovin kalliista. Nyt on kysymys siitä, sisältyykö tähän liiketoimintaan sellaisia oikeuksia, joilla olisi arvoa eli varallisuutta joka on sellaista varallisuutta mikä ei käy taseesta ilmi: liikeoikeuksia patenteja tai jotain tämän tyyllisiä asioita.(HR)

Haastateltavien mielestä verotuksen kannalta parhain lopputulos saadaan silloin, kun asiat on suunniteltu ajan kanssa ja tiedetään mitä tehdään.

Yleensä silloin saadaan parempi lopputulos, kun on aikaa hoitaa asioita. Jos se tulee kerralla, niin yleensä silloin maksetaan enemmän veroja kuin silloin, kun on aikaa suunnitella. Sen takia on tärkeää se aikajänne.(HR)

Kannattaa miettiä se oma bisnes ja liiketoimintasuunnitelma kuntoon, mikä siinä kannatta ja mikä ei. Vasta sitten kannattaa miettiä, mitä osakeyhtiölle tehdään. Kiirettä osakeyhtiön luopumisessa ei kannata pitää. (SO)

4.2.4 Varojenjakko osakeyhtiön purussa

Yritys Oy on ollut yrittäjän omistuksessa yli kymmenen vuotta, jolloin yrittäjä saa tehdä 40 prosentin hankintameno-olettaman purkautuvasta yhtiöstä mahdollisesti saamastaan voitosta. Yritys Oy:n tilinpäätös vuodelta 2011 on liitteenä 2. Taseen perusteella Yritys Oy:n oma pääoma on suurimmaksi osaksi käytetty tappioiden kattamiseen. Osakepääoma on 8 409,01 euroa, josta vuoden 2011 lopulla jäljellä on 589,11 euroa. Pitkäaikaisina lainoina rahoituslaitoksilta on luotollinen sekkitili. Lyhytaikaisissa saamisissa on pieni summa materiaalivelkoja sekä pakollisia vakuutusmaksuja.

Taseen vastaavaa puolella kalusto on pieni, mutta myyntisaamisia on jonkin verran. Kirjanpitoarvoltaan reilun 570 euron kalusto koostuu lähinnä työkaluista sekä yksittäisistä pienkoneista. Saamiset ovat puolestaan isoilta rakennusalan

toimijoilta sekä arvolisäverosaamisia, joiden saamisessa ei pitäisi olla ongelmaa. Koska Yritys Oy:lle ei ole kertynyt kuluneelta tai edellisiltä tilikausilta voittoa, on yhtiön omapääoma pienentynyt eikä yhtiöllä ole jakokelpoista varallisuutta. Yhtiötä purkaessa tuleekin keskittyä myyntisaamisten saamiseen sekä velkojen maksuun.

Vuoden 2011 tilinpäätöksen perusteella yrittäjän saama varallisuus Yritys Oy:n velkojen maksun jälkeen yhtiöstä on pienempi kuin hänen aikoinaan yritykseen sijoittama osakepääoma.

4.3 Tutkimustulokset ja johtopäätökset

Haastatteluiden sekä tilinpäätöksen perusteella voidaan todeta, että osakeyhtiöstä luopuminen ei ole yksinkertainen prosessi. Sitä tulee suunnitella, se vie aikaa ja sen voi tehdä monella eri tapaa. Ikääntyvän yrittäjän mahdollisuudet ovat monipuoliset, mutta vaativat perusteellista suunnittelua sekä eri vaihtoehtojen hyödyllisyyden kriittistä arviointia. Liiketoiminnan lopettamiseen ei ole yhtä ainoaa oikeaa tapaa vaan vaihtoehdot tulee arvioida aina tapauskohtaisesti. Taulukkoon 2 on kerätty yhteenvetona haastatteluissa esiin nousseet vaihtoehdot yrittäjän liiketoiminnalle.

TAULUKKO 2. Yrittäjän vaihtoehdot liiketoiminnalleen

Vaihtoehdot	Toimenpiteet
Jatkaa toimintaa nykyisenä osakeyhtiönä	- yrityksen kannattavuus tulee saada kuntoon: vähentää kuluja ja lisätä liikevaihtoa. - laatia liiketoimintasuunnitelma, joka ottaa huomioon myös jossakin vaiheessa tapahtuvan osakeyhtiön lopettamisen
Lopettaa osakeyhtiö ja aloittaa toiminta toiminimenä/osuuskuntana	- toiminimessä huomioitava vastuukysymykset ja varojen käyttö - osuuskuntaa varten löydettävä luotettavat ja osaavat kumppanit
Vaihtoehdot osakeyhtiöstä luopuessa - jatkajan etsiminen - myynti - purku - toiminnan lopettaminen (yhtiön jättäminen ns. pöytälaatikkoon)	- kaikkien vaihtoehtojen toteuttamista tulee suunnitella etukäteen ja ottaa huomioon yrityksen taloudellinen tilanne sekä verotus

Mietittäessä toimivan osakeyhtiön vaihtoa joko toiminimi- tai osuuskuntamalliseen yhtiömuotoon, tulee ottaa huomioon vaihdon kannattavuus. Yhtiömuodon vaihtamisella ei saada korjattua liiketoiminnan kannattavuutta. Liiketoiminta tulee saada kannattavaksi jo osakeyhtiömäisessä yhtiömuodossa. Mikäli liiketoiminta saadaan kannattavaksi, voidaan yhtiömuodon vaihtoa harkita. Liiketoiminnan kannattavuutta tulee parantaa lisäämällä liikevaihtoa ja pyrkimällä vähentämään kuluja.

Yhtiömuodon vaihdoksessa tulee huomioida eri yhtiömuotojen vastuukysymykset. Osakeyhtiössä sekä osuuskunnassa vastuut rajoittuvat yrittäjän siihen sijoittamaan omaan pääomaan, kun taas toiminimessä yrittäjä on henkilökohtaisesti vastuussa esimerkiksi mahdollisesti työmaalla tapahtuvista virheistä. Vastuukysymysten kannalta yhtiömuoto olisi järkevää pitää osakeyhtiönä tai vaihtaa osuuskuntaan.

Eri yhtiömuotoja verotetaan eri tavalla, joten verotusasiat tulee myös huomioida yhtiömuotoa mietittäessä. Mikäli yhtiö tuottaa voittoa runsaasti, on varojenjakoa

osakeyhtiöstä osinkoina yrittäjälle verotuksen kannalta edullisempaa kuin toiminimestä tai osuuskunnasta. Kyseessä olevan toiminnan voidaan olettaa jatkossakin olevan sellaista, että jakokelpoisia varoja ei synny merkittävästi. Koska varojenjako perustuu Yritys Oy:ssä työperusteisesti maksettuun palkkaan, on käytännössä sama maksaako palkan osakeyhtiöstä, osuuskunnasta vai toiminimestä otetuista yksityisotoista.

Osakeyhtiön myynnissä tulee ottaa huomioon, miten yhtiö halutaan myydä. Vaihtoehtoina on joko liiketoimintakauppa tai osakekauppa. Tutkimuksessa kävi ilmi, ettei Yritys Oy:lle välttämättä kannata lähteä etsimään ostajaa, koska yhtiöllä ei ole juurikaan aineellista tai aineetonta omaisuutta. Jos Yritys Oy päätetään kuitenkin myydä, ei sen myyntihinta tule olemaan merkittävä.

Tutkimuksessa suoritetuissa haastatteluissa korostettiin useaan otteeseen runsasta ajan käyttö, etenkin suunniteltaessa osakeyhtiön purkua. Purkuun päädyttäessä tulee hyvissä ajoin aloittaa osakeyhtiön taseen keventäminen. Koska Yritys Oy:n tase ei ole suuri, on kannattavaa keskittyä siihen, että saatavat saadaan sisälle ja hoidetaan jo sovitut työt loppuun.

Mikäli yrittäjä haluaa purkaa yhtiön, voi hän joutua sitoutumaan henkilökohtaisesti maksamaan selvitysmenettelystä syntyvät kustannukset. Tämä sen takia, että Yritys Oy:lle velkojen maksun jälkeen jäävä varallisuus on pieni, josta ei todennäköisesti riitä rahaa koko selvitysmenettelyn hoitoon. Näin ollen yrittäjän tulee pohtia, kannattaako hänen ennemminkin jättää Yritys Oy lepäämään toimimattomana kymmeneksi vuodeksi, jonka jälkeen Patentti- ja rekisterihallitus poistaa yhtiön rekisteristä.

Tässä tutkimuksessa selvisi, että kyseisen yrityksen toiminnan muuttaminen osakeyhtiöstä muuhun yhtiömuotoon on kannattavuuden kautta mietittynä pienistä asioista kiinni. Yrittäjällä ei ollut juurikaan halukkuutta jatkaa osakeyhtiömäistä toimintaa paria vuotta pidempään, mutta hänen tulisi kuitenkin harkita jatkamista. Prosessi, joka menee osakeyhtiön purkuun tai myyntiin ei ole yksikertainen tai vaivaton. Myöskään kahdessa muussa tarkastellussa yhtiömuodossa verotus ei suurelta osin eronnut osakeyhtiössä tapahtuvasta verotuksesta nykyisellä toiminnalla, joten yrittäjän kannattaisi harkita osakeyhtiön pitämistä niin kauan

kun hän aikoo harjoittaa toimintaansa. Mikäli yrittäjä jatkaa yritystoimintaa osakeyhtiömuodossa eläköitymiseensä saakka, on hänen hyvä varata noin vuoden verran aikaa yhtiön lopettamistoimiin.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen runkona toimivat sekä yksilöhaastattelut, yrittäjän avoin haastattelu että Yritys Oy:n tilinpäätös. Tutkimuskysymykset oli laadittu neutraaleiksi. Suoritetuissa haastatteluissa pyrittiin välttämään haastateltavien johdattelua. Henkilökohtaisesti suoritettavat haastattelut mahdollistivat selventävien lisäkysymysten esittämisen. Useat avoimet haastattelut yrittäjän kanssa mahdollisti puolestaan luontevan ja jouhevan keskustelun yrittäjän toiveista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Tutkimuksen luotettavuutta varten tutkimusaineiston keräämiseen ja käsittelyyn liittyvät toimenpiteet on kerrottu vaihe vaiheelta.

Yrittäjän kanssa käydyissä avoimissa keskusteluissa yrittäjän esittämät mielipiteet ohjaisivat tutkimusta, mutta ne eivät vaikuttaneet merkittävästi tutkimustuloksiin. Tutkimuksen luonteen kannalta yrittäjän tuomien mielipiteiden vähäinen vaikutus tutkimustuloksiin on kuitenkin hyväksyttävä, koska tutkimuksessa pyrittiin löytämään myös yrittäjälle sopivaa vaihtoehtoa. Näiden perusteluiden vuoksi tutkimus ei ole sovellettavissa vastaavanlaisiin tapauksiin, joissa yrittäjien mielipiteille annetaan merkittävää painoarvoa.

Tutkimus olisi toistettavissa, mikäli se suoritettaisiin samankaltaisena uudestaan lähiaikoina. Pitkän aikavälin kuluttua uudestaan suoritettuna tutkimustulokset voisivat poiketa nykyisistä. Tutkimukseen liittyvät verotusasiat sekä lainsäädäntö voivat muuttua, mikä saattaisi aiheuttaa huomattavasti erilaisia tutkimustuloksia.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkimuksen laajuus, otanta. Tässä tutkimuksessa haastateltiin ainoastaan kahta asiantuntijaa. Toinen heistä oli omistajanvaihdoksen ammattilainen ja toinen kirjapidon ja verotuksen asiantuntija. Haastateltavana oli heidän lisäksi myös yrittäjä. Asiantuntijoiden haastattelussa esittämät näkemykset kysytyihin aiheisiin vastasivat suurimmaksi osaksi toisiaan, jonka vuoksi kyseinen otannan suuruus koettiin luotettavaksi.

Tutkimuksessa tutkittiin sekä mitattiin tutkimuksen alussa määriteltyä tutkimusongelmaa. Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset kerätyn empiirisen aineiston avulla. Tutkimuksessa suoritettavat haastattelut tutkija teki henkilökohtaisesti haastateltavien kanssa.

5 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyö tavoitteena oli selvittää case-yrityksen sekä siinä toimivan yrittäjän erilaisia mahdollisuuksia liiketoiminnalle, yrittäjän ikääntyessä ja halutessa jatkaa ainakin pienimuotoista toimintaa. Tutkimuksessa käsiteltiin yrittäjän erilaisia vaihtoehtoja osakeyhtiöstä luopumiseen sekä mahdollisuutta jatkaa toimintaa pienimuotoisemmin joko toiminimenä tai osuuskuntana.

Tutkimusta tukemaan laadittiin kolme alatutkimuskysymystä:

- Olisiko toiminimi tai osuuskunta yrittäjälle kannattavampi vaihtoehto kuin nykyinen osakeyhtiö ja mitkä ovat perustelut?
- Mitä tulisi ottaa huomioon yhtiön myynnissä?
- Milloin ja millä tavalla on tehtävä osakeyhtiön vapaaehtoinen lakkauttaminen ja mitä siinä on huomioitava?

Tutkimuksen ensimmäisessä teoria kappaleessa käsiteltiin yhtiömuotoina toiminimeä, osuuskuntaa sekä osakeyhtiötä. Toisessa teoria kappaleessa esiteltiin erilaisia keinoja osakeyhtiöstä luopumiseen. Opinnäytetyön empiriaosuutta varten haastateltiin kolmea henkilöä sekä tarkasteltiin case-yrityksen uusinta tilintarkastettua tilinpäätöstä. Haastateltavista yksi oli case-yrityksen omistava yrittäjä ja kaksi muuta alan asiantuntijaa.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että ikääntyvällä yrittäjällä on useita vaihtoehtoja Yritys Oy:n tulevaisuutta pohtiessaan. Kaikkia vaihtoehtoja tulee kuitenkin suunnitella ja harkita ajan kanssa. Suoritetuissa haastatteluissa korostettiin sitä, ettei yhtiön tulevaisuuteen liittyvissä päätöksissä kannata hätiköidä.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että case-yrityksen vaihto osakeyhtiöstä toiminimeen tai osuuskuntaan ei välttämättä ole yrittäjälle kannattavaa. Tutkimus ei tuonut esille, että yhtiömuodon vaihto toisi yrittäjälle nykyisen kaltaisella liiketoiminnalla veroetua tai merkittäviä kustannussäästöjä. Näin ollen yrittäjän tulisi harkita toiminnan jatkamista osakeyhtiössä siihen saakka kunnes eläköityy tai haluaa lopettaa kyseisen toiminnan kokonaan.

Yrittäjän halutessa luopua yhtiöstään hän voi yrittää myydä yhtiötä, purkaa sen vapaaehtoisen selvitysmenettelyn kautta tai jättää yhtiön lepäämään niin kauan,

että rekisteriviranomainen poistaa sen rekisteristä. Haastatteluiden kautta esiin nousi, että osakeyhtiöstä olisi helpointa, juridisessa mielessä, luopua myynnin kautta. Kuitenkin yhtiön myynti nähdään epätodennäköisenä, koska Yritys Oy:llä ei ole juurikaan omaisuutta tai esimerkiksi oikeuksia tai patenteja. Yritys Oy:n todennäköisin lopettamiskeino on yhtiön niin sanottu pöytälaatikkoon jättäminen ja sen kautta ajan kuluessa tapahtuva rekisteristä poistaminen. Vapaaehtoisen selvitysmenettelyn kautta tapahtuva purku on myös mahdollista, mutta se voi raueta Yritys Oy:n vähäisten varojen takia.

Haastattelu nosti esiin yhtiön kannattavuusongelmat. Jatkotutkimusaiheena voisi selvittää yhtiön kulurakenteen ja miten kannattavuutta saataisiin parannettua. Samaisessa haastattelussa kehoitettiin laatimaan yhtiölle liiketoimintasuunnitelma, jossa kannattavuuskysymykset otetaan huomioon.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Blummé, N. 2008. Osakeyhtiön tilintarkastus. Helsinki: Talentum.

Hirsjärvi, S. Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Tammi.

Ilmoniemi, M. Järvensivu, P. Kyläkallio, K. Parantainen, J. & Siikavuo, J. 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum.

Immonen, R. & Nuolimaa, R. 2009. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Jyväskylä: Talentum.

Kallunki, J-P. Niemelä, J. 2007. Uusi yrityksen arvonmääritys. 4. painos. Talentum.

Karsio, T. Koila, T. Vartiainen, S. & Äärilä, L. 2012. Yritystoiminnan uudelleenjärjestely. 3. uudistettu painos. Helsinki: KHTpro.

Katramo, M. Lauriala, J. Matinlauri, I. Niemelä, J. Svennas, K. & Wilkman, N. 2011. Yrityskauppa. Helsinki: WSOYpro.

Keskuskauppakamari. 2010. Yrityksen perustajan opas 2010. Helsinki: Keskuskauppakamarin Palvelu Oy.

Kilpailulaki 948/2011.

Kirjanpitolaki 1336/1997.

Konkurssilaki 120/2004.

Koponen, J. 2011. Yrittäjän verokäsikirja. 4. uudistettu painos. Vantaa: Verotieto Oy.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968.

Leppiniemi, J. 2008. Osakeyhtiö –varteenotettava vaihtoehto. Porvoo: Tietosykli Oy.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro.

Myrsky, M. & Linnakangas, E. 2006. Elinkeinotulon verotus. 2. uudistettu painos. Helsinki: Taletum.

Mähönen, J. Säilämäki, A. & Villa, S. 2007. Osakeyhtiölaki pienyhtiöissä. Helsinki: WSOYpro.

Osakeyhtiölaki 624/2006.

Osuuskuntalaki 1488/2001.

Toiminimilaki 128/1979.

Sähköiset lähteet:

Kettunen, J. 2010. Yritysmuoto yritystoiminnan välineenä. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu, Liiketalous [viitattu 22.8.2012]. AMK-opinnäytetyö.

Saatavissa:

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14087/opinn2010A1042.pdf?sequence=1>

Kilpailuvirasto. 2012. Kartellit ja muut horisontaaliset kilpailunrajoitukset [viitattu 19.9.2012]. Saatavissa: <http://www.kilpailuvirasto.fi/cgi-bin/suomi.cgi?sivu=kartellit-ja-horisontaaliset-kr>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2011. Osakeyhtiön selvitystilailmoitukset [viitattu 10.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/selvitystila.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2012a. Osakeyhtiön perustamisilmoitus [viitattu 7.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2012b. Osuuskunnan perustamisilmoitus [viitattu 27.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittymuodot/osuuskunta/perustaminen.html>

Patentti- ja rekisterihallitus. 2012c. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoitus [viitattu 28.8.2012]. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>

Suomen Yrittäjät. 2012. 28 000 yritystä myyntiin – Mistä ostajat? [viitattu 27.9.2012]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/uutisarkisto/a/etusivun-uutiset/28-000-yritysta-myyntiin-mista-ostajat>

Suomen Yrittäjät. 2004. Osuuskunnan perustamistoimet ja vastuut [viitattu 27.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.yrittajat.fi/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osuuskunta/>

Suomen Yrityskaupat Oy. 2012. Myymässä yritystä? [viitattu 14.9.2012].

Saatavissa: <http://www.yrityskaupat.net/myymassa.php>

Theseus. 2012. Yrittymuodot [viitattu 27.8.2012]. Saatavissa:

https://publications.theseus.fi/search?scope=%2F&query=yrittymuodot&rpp=100&sort_by=0&order=DESC&submit=Hae

Tilastokeskus. 2011. Yritysten määrä ja henkilöstö väheni, mutta liikevaihto kasvoi vuonna 2010 [viitattu 3.9.2012]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/syr/2010/syr_2010_2011-11-25_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2012a. Aloittaneiden yritysten määrä vahvassa laskusuunnassa [viitattu 3.9.2012]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/aly/2012/01/aly_2012_01_2012-07-26_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2012b. Konkurssien määrä edellisvuoden tasolla tammi-heinäkuussa 2012 [viitattu 12.9.2012]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/konk/2012/07/konk_2012_07_2012-08-31_tie_001_fi.html

Verohallinto. 2009. Ennakkoperintärekisteriin merkitsemisen edellytykset ja rekisteristä poistamisen perusteet [viitattu 29.8.2012]. Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Ennakkoperintarekisteriin_merkitsemisen_%289970%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Ennakkoperintarekisteriin_merkitsemisen_%289970%29)

Verohallinto. 2010. Rakennusalan käännetty arvonlisäverovelvollisuus 1.4.2011 alkaen [viitattu 29.8.2012]. Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovelvollisuus/Rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovelv%2812340%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovelvollisuus/Rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovelv%2812340%29)

Verohallinto. 2010a. Toiminnan lopettaminen – osakeyhtiö ja osuuskunta [viitattu 10.9.2012]. Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Toiminnan_lopettaminen](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Toiminnan_lopettaminen)

Verohallinto. 2010b. Yritysmuodon muutos – osakeyhtiö ja osuuskunta [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Muutokset_yrityksen_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos__osakeyhtio_ja_osuus\(9639\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Muutokset_yrityksen_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos__osakeyhtio_ja_osuus(9639))

Verohallinto. 2011a. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus [viitattu 5.9.2012].

Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinotoiminnan_nettovarallisuus\(9361\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinotoiminnan_nettovarallisuus(9361))

Verohallinto. 2011b. Ammatinharjoittaja [viitattu 5.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Ammattinharjoittaja\(13682\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Ammattinharjoittaja(13682))

Verohallinto. 2011c. Elinkeinonharjoittaja [viitattu 5.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Elinkeinonharjoittaja\(13697\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Elinkeinonharjoittaja(13697))

Verohallinto. 2011d. Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 8500 euroa [viitattu 29.8.2012]. Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Aloittava_yritys/Arvonlisaverottoman_vahaisen_toiminnan_r(14326)

Verohallinto. 2011e. Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuodelle 2012 on annettu [viitattu 4.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Verohallinnon_paatos_verovapaista_matkak(19237)

Verohallinto. 2011f. Mistä tuloista maksat veroja? [viitattu 6.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

FI/Henkiloasiakkaat/Nuoret/Mista_tuloista_maksat_veroja(19229)

Verohallinto. 2012. Tuloverotus- osakeyhtiö ja osuuskunta [viitattu 9.9.2012].

Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. 2012. Perustamislomakkeet [viitattu 28.8.2012].

Saatavissa: <http://www.ytj.fi/1631/1612/1650>

LIITTEET

Liite 1.

Haastattelukysymykset

HS-Yrityspalvelu Oy & Confidentum Oy

1. Millä aikataululla ikääntyvän yrittäjän tulisi aloittaa suunnittelu yritystoiminnan tulevaisuudesta? Mitkä ovat yrittäjän vaihtoehdot?
2. Missä tilanteessa toiminimi on yritykselle/pienyrittäjälle kannattavin yhtiömuoto? Entä osakeyhtiö?
3. Pitääkö rakennusala toimialana huomioida yhtiömuodon valinnassa?
4. Miten pienyrittäjän on kannattavinta tehdä yrityksensä myynti? Mitkä ovat hinnoittelun kriteerit ja mistä mahdollinen ostaja löytyy?
5. Miten yrittäjän tulisi tyhjentää osakeyhtiö varallisuus? Tuleeko varallisuutta vähentää ennen yritysmyyntiä?
6. Miten osakeyhtiön lakkauttaminen tulee tehdä? Onko yhtiön taloudellisella tilanteella merkitystä sen purkuun?
7. Onko vielä jotain, mitä pitäisi ottaa huomioon?

Lisäys Comfidentum Oy:lle esitettävään kysymykseen 2: Missä tilanteessa toiminimi tai osuuskunta on yritykselle/pienyrittäjälle kannattavin yhtiömuoto? Entä osakeyhtiö?

Liite 2.

Yritys Oy:n tilinpäätös

	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010
TULOSLASKELMA Sivu 1		
Rahayksikkö EURO		
LIIKEVAIHTO	51 580,00	76 745,99
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-30,29	-204,72
Ulkopuoliset palvelut	-6 102,00	0,00
	-6 132,29	-204,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-17 472,83	-20 998,13
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-7 637,18	-6 435,88
Muut henkilösivukulut	-5 418,13	-5 721,15
	-30 528,14	-33 155,16
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-190,73	-254,30
	-190,73	-254,30
Liiketoiminnan muut kulut	-20 823,96	-43 158,52
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-6 095,12	-26,71
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	0,11	1,76
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-411,97	-236,17
	-411,86	-234,41
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-6 506,98	-261,12
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA	-6 506,98	-261,12
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-6 506,98	-261,12

Rahayksikkö EURO	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	572,18	762,91
	<u>572,18</u>	<u>762,91</u>
	572,18	762,91
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	4 015,80	14 775,18
Muut saamiset	353,13	0,00
Siirtosaamiset	244,78	4 875,30
	<u>4 613,71</u>	<u>19 650,48</u>
	4 613,71	19 650,48
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 185,89	20 413,39

Rahayksikkö EURO	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma	8 409,01	8 409,01
	<u>8 409,01</u>	<u>8 409,01</u>
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-1 312,92	-1 051,80
Tilikauden voitto (tappio)	-6 506,98	-261,12
	589,11	7 096,09
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 935,69	10 556,56
	<u>2 935,69</u>	<u>10 556,56</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 322,07	68,98
Muut velat	0,00	2 071,36
Siirtovelat	339,02	620,40
	<u>1 661,09</u>	<u>2 760,74</u>
	4 596,78	13 317,30
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 185,89	20 413,39